

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstoogmerk

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 1.000 fr. per jaar

Postrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, 2000 Antwerpen

ECONOMISCHE EXPANSIE IN CONTRACTUELE VORM.

I. Probleemstelling.

1. Adam Smith, die in zijn cursus moraalfilosofie niet alleen moraal, maar ook recht en economie doceerde en de briljante jurist Montesquieu, die eveneens geen gelegenheid liet voorbijgaan om het verband te leggen tussen recht enerzijds, welvaart en productiewijze anderzijds, zijn wellicht de meest bekende voorlopers van de opvatting die vandaag gemeengoed is geworden, nl. de innige samenhang tussen de feitelijke economische structuur van de maatschappij en de normatieve rechtsordering. Ieder erkent immers ten huidige dage de belangrijke invloed van het economische gebeuren op de ontwikkeling van het recht ⁽¹⁾.

2. Meer dan ooit trouwens staat heden deze « economische onderbouw » van het recht in het brandpunt van de actualiteit. Ook het contractenrecht ontsnapt niet aan de huidige tendens. De gewijzigde verhouding tussen overheid en bedrijfsleven en de nieuwe economische technieken hebben het contractenrecht de jongste jaren inderdaad op diepgaande wijze beïnvloed. Talrijke nieuwe types van contracten werden in het leven geroepen, zodanig dat door sommigen gewaagd wordt van een « renaissance du phénomène contractuel » ⁽²⁾.

3. Vooral de gewijzigde verhouding tussen overheid en bedrijfsleven dient beklemtoond te worden. Met het doel de economische activiteit te ordenen en te stimuleren, is de staat zich immers steeds meer gaan mengen in het economische gebeuren. De tijd van de absolute vrijheid van de ondernemer ligt sedert lang achter de rug. Ten einde misbruiken te vermijden, werden een heleboel wetgevende beschikkingen op sociaal-economisch vlak uitgevaardigd.

Waar tot voor kort de overheidsinterventie voornamelijk een beperking van de absolute vrijheid beoogde, moeten wij echter vaststellen dat de jongste jaren de tussenkomst zich eveneens en vooral situeert in de uitgesproken privé-rechtelijke sfeer van het economische leven. Men spreekt vandaag dan ook van een nieuwe fase in de economische ordening, de zgn. « contractuele fase », omdat zij de contractuele verhouding overheid-bedrijfsleven centraal stelt.

4. De wet van 15 juli 1970, in verband met de planning en de economische decentralisatie en de daarmee zeer

nauw verwante wet van 30 december 1970, betreffende de economische expansie, hebben, samen met de prijswetgeving van 23 december 1969, deze nieuwe fase ingeluid ⁽³⁾. Deze wetten voorzien de mogelijkheid tot het afsluiten van overeenkomsten tussen de overheid en bedrijven. De staat wordt dus medecontractant van het bedrijfsleven. Zulks is volledig nieuw op het vlak van de economische ordening en heeft tevens een belangrijke weerslag op het contractenrecht.

5. Wij vonden het dan ook de moeite overwaard om even bij deze economische wetgeving met contractuele inslag te blijven stilstaan.

Wij zullen ons in deze bijdrage evenwel beperken tot de nieuwe expansiewet en de wetgeving inzake planning en economische decentralisatie. Anderen hebben immers reeds vóór ons de wet van 23 december 1969 aan een grondige studie onderworpen ⁽⁴⁾.

II. Expansiewetten van 17 en 18 juli 1959.

6. Om de inhoud van deze wetten goed te kunnen begrijpen, past het even terug te blikken in het verleden. Dit brengt ons in 1959, jaar waarin op 17 en 18 juli twee belangrijke wetten werden uitgevaardigd, in verband met de economische expansie ⁽⁵⁾. Door deze wetgeving werd aan de bedrijven de mogelijkheid geboden om voor het realiseren van investeringsprojecten van overheidssteun te genieten.

Deze beide wetten zijn enorm belangrijk. Zij vormen immers als het ware het embryo van de huidige wetgeving, die een contractuele band voorziet tussen overheid en bedrijfsleven. Het past dan ook ze even van naderbij te bekijken.

A. Wet van 17 juli 1959.

7. Beginnen wij met de wet van 17 juli 1959, tot invoering en ordening van maatregelen ter bevordering van de economische expansie en de oprichting van nieuwe industrieën. Deze wet is op dit ogenblik nog steeds van kracht. Zij werd ingevoerd op een ogenblik dat de economische situatie in ons land er ver van rooskleurig uitzag. Het stijgingsritme van ons nationaal product lag

in de periode 1955-1958 aanzienlijk beneden het globale groeicijfer van de E.E.G.-landen⁽⁶⁾ en ook het investeringspeil had een dieptepunt bereikt⁽⁷⁾. Vooral 1958 was een dramatisch jaar geweest. Onze economie kende toen de zwaarste recessie van de naoorlogse periode⁽⁸⁾.

Dringend dienden dan ook maatregelen getroffen te worden. Nieuwe industriële initiatieven, ter vervanging van de wegwijzende ondernemingen, moesten onze economie nieuw leven inblazen.⁽⁹⁾

8. Om deze prioritaire doelstelling te verwezenlijken, werd door de toenmalige regering een systeem van hulpverlening uitgewerkt⁽¹⁰⁾. Dit werd de wet van 17 juli 1959, die een pleiade van tegemoetkomingen vanwege de staat voorzag, met als voornaamste: rentetoeelagen, staatswaarborg, steun voor research en development-activiteiten en vrijstelling van grondbelasting⁽¹¹⁾. De overheid wilde aldus nieuwe investeringen maximaal aanmoedigen en bestaande zieke bedrijven aansporen tot reconversie.

9. Wanneer men even gaat grasduinen in de voorbereidende parlementaire werkzaamheden tot deze wet, wordt men vooral getroffen door de toelichting, die in verband met het ontwerp in de Kamer van Volksvertegenwoordigers gegeven werd door de verslaggever. Door deze laatste werd inderdaad duidelijk geponeerd dat de maatregelen, voorzien in het ontwerp, geïnspireerd zijn op de vrijheid van onderneming. «De rol van de staat op economisch gebied moet erin bestaan de voorwaarden te scheppen, opdat het privaat initiatief zich vrij zou kunnen ontwikkelen. De staatstussenkomst, daar waar ze zich opdringt, om bijvoorbeeld het investerings- en kredietwezen te bevorderen, mag geen doeleinde op zichzelf zijn en zeker geen middel om het economisch leven onder controle te plaatsen. De staatstussenkomst moet strekken tot het aanmoedigen van het privaat initiatief, in wiens plaats de staat niet mag treden,» aldus de verslaggever⁽¹²⁾.

10. Daar dus in de optiek van de regering de overheidssteun geen controlemiddel mocht zijn, doch enkel een instrument tot industriële heropbloei, werd een soepele procedure uitgestippeld. Deze voorziet dat de aanvragen tot het bekomen van krediet tegen verlaagde rentevoet en/of staatswaarborg rechtstreeks ingediend worden bij een erkende kredietinstelling, die door de verzoeker vrij wordt gekozen. De vragen voor steun inzake research-activiteiten dienen tot het ministerie van Economische Zaken gericht te worden⁽¹³⁾.

Over de uiteindelijke toekenning wordt op ministerieel niveau beslist. Voor het verlenen van krediet tegen verlaagde rentevoet is, naar gelang van het geval, de minister van Economische Zaken, de staatssecretaris voor Streekeconomie of de minister voor de Middenstand bevoegd, terwijl staatswaarborgen toegekend worden door de minister van Financiën en de minister van Economische Zaken, samen met de staatssecretaris voor Streekeconomie of de minister voor de Middenstand. De toekenning van stimuli voor research tenslotte, behoort tot het domein van de minister van Economische Zaken.

De enige voorwaarde om in aanmerking te kunnen komen, is, dat de investering in overeenstemming moet zijn met het «algemeen economisch belang», begrip dat nergens in de wet is omschreven en derhalve ruim kan geïnterpreteerd worden⁽¹⁴⁾.

11. De onderneming die aldus een tegemoetkoming bekomt, wordt evenwel door de wet de verbintenis opgelegd de geïnvesteerde gelden gedurende een bepaalde termijn productief te gebruiken zoniet kan de verleende steun teruggevorderd worden⁽¹⁵⁾.

Dit laatste is belangrijk. Het gesteunde bedrijf neemt

dus automatisch een verbintenis op zich. De bron van deze verbintenis is de wet. Wij zullen in de latere tegeving dezelfde idee «tegenprestatie voor de verleende steun» zien terugkomen, evenwel onder contractuele vorm.

B. Wet van 18 juli 1959.

12. In één adem met de eerste wet op de «algemene economische expansie», dient deze van 18 juli 1959 vermeld te worden, tot invoering van bijzondere maatregelen ter bestrijding van de economische en sociale moeilijkheden in sommige gewesten. Zij was de eerste «regionale wet». Wat was het doel ervan?

Zoals reeds aangestipt, zag de economische toestand van ons land er op dat ogenblik weinig schitterend uit. Er waren dan ook heelwat probleemgebieden. Vooral de landbouw had met belangrijke moeilijkheden af te rekenen. De algemene evolutie en de trend tot mechanisatie in deze sector hadden in diverse agrarische gewesten tot een snelle uitstoting van werkkrachten geleid. In deze op de landbouw georiënteerde regio's noteerde men bovendien vaak een hoge natuurlijke bevolkingsaan groei, zodat de tewerkstellingsproblematiek er zeer scherpe vormen aannam⁽¹⁶⁾. Wilde men er werkloosheid en sociaal-onverantwoorde pendel voorkomen, diende derhalve dringend ingegrepen te worden en kwam het erop aan deze zgn. «achtergebleven gewesten» spoedig te industrialiseren.

Naast deze industrieel op het achterplan verzeilde gewesten, waren er tevens een aantal — wat men kon noemen — economisch gestrande regio's, gebieden waar de voornaamste nijverheidsactiviteit was stilgeval len, zonder dat tijdig voor nieuwe bestaansbronnen ter plaatse kon worden gezorgd. Ook hier was er werkloosheid en derhalve noodzaak tot reconversie.

13. Daarom de wet van 18 juli 1959, die door de toekenning van een reeks voordelen, de nijverheid wou stimuleren om zich te vestigen in deze regio's, die met economische moeilijkheden hadden te kampen. Men hoopte aldus een meer evenwichtige spreiding te bekomen van de economische bedrijvigheid en van de welvaart in ons land⁽¹⁷⁾. Deze wet was duidelijk geïnspireerd door de regionale wetten, die in onze buurlanden reeds waren uitgevaardigd⁽¹⁸⁾.

Het was de regering, die aan de hand van vier criteria, door middel van een koninklijk besluit, de speciaal begunstigde ontwikkelingsgebieden diende aan te duiden. Deze normen waren:

- 1° een belangrijke permanente werkloosheid;
- 2° emigratie;
- 3° pendel in ongunstige sociale omstandigheden; en ten slotte
- 4° het verval van de voornaamste economische activiteiten⁽¹⁹⁾.

De eerste drie criteria — werkloosheid, emigratie en pendel, werden duidelijk door de Vlaamse economische situatie van dat ogenblik geïnspireerd. Het vierde, het reconversie criterium, gold specifiek voor Wallonië.

14. Ondernemingen die zich wilden vestigen in deze ontwikkelingsgewesten, konden van een brede waaier van overheidstussenkomsten genieten: rentevermindering⁽²⁰⁾, staatswaarborg⁽²¹⁾ vrijstelling van grondbelasting⁽²²⁾ faciliteiten bij inplanting⁽²³⁾ en last but not least staatstoeelagen voor investeringen in gebouwen en materieel⁽²⁴⁾.

15. De procedure tot het bekomen van de «aanmoedigingspremies» was weer zeer eenvoudig en stemde

grotendeels overeen met deze van de wet van 17 juli 1959⁽²⁵⁾. Ook thans weer was de enige voorwaarde tot het bekomen van steun dat de investering het « algemeen economisch belang » zou bevorderen⁽²⁶⁾.

16. Als tegenprestatie voor het verleende voordeel werden echter ook hier aan de onderneming automatisch een aantal verplichtingen opgelegd, die strikt dienden nageleefd te worden, op sanctie van terugvordering van de toegestane hulp⁽²⁷⁾.

17. De basisideeën van deze wet kwamen dus grotendeels overeen met deze van de wet die de dag voordien werd gestemd. Daar waar de wet van 17 juli evenwel de « algemene » economische expansie beoogde, voorzag de wet van 18 juli een accentuering van de steunmaatregelen voor de gebieden die met de grootste problemen hadden te kampen.

18. De resultaten van deze eerste wetten op de economische expansie waren zeer bevredigend⁽²⁸⁾. De economische structuur werd verstevigd en gediversifieerd. In de periode 1959-1966 kwamen, dank zij de nieuwe expansiewetten, 140.000 nieuwe arbeidsplaatsen tot stand. Voorheen minder ontwikkelde gebieden kenden een snelle opgang en groeiden uit tot welvarende gewesten. Vooral de Vlaamse economie ging met rasse schreden vooruit.

In het Waalse landsgedeelte ging het echter minder goed. De geleidelijke verschuiving van de industriële activiteit naar Vlaanderen, samen met de afnemende interesse voor de steenkoolgebieden, maakten de jaren '60 voor Wallonië bijzonder moeilijk. Nieuwe impulsen dienden gecreëerd te worden.

III. Expansiewet van 14 juli 1966.

19. Zó ontstond een nieuwe expansiewet, deze van 14 juli 1966, tot tijdelijke instelling van uitzonderlijke hulpverlening ter versnelling van de economische reconversie en ontwikkeling van de steenkoolmijngebieden en van bepaalde andere gewesten die met ernstige en dringende problemen te kampen hebben⁽²⁹⁾. Deze wet was natuurlijk geïnspireerd door de eerste regionale wet van 18 juli 1959 en tevens door de regionale wetgeving, die zich inmiddels in onze buurlanden sterk had ontwikkeld⁽³⁰⁾. In tegenstelling met de vorige, legde deze nieuwe regionale wet echter vooral de klemtoon op reconversie. De zwaartepunten ervan situeren zich in de Waalse en Limburgse mijngebieden, de Antwerpse Kempen, het zuiden van Oost-Vlaanderen en de Westhoek⁽³¹⁾.

20. De voordelen die reeds toegekend werden door de wetgeving van 18 juli 1959, nl. rentetoeelage en staatswaarborg op leningen en fiscale vrijstellingen, werden door de wet van 1966 nog verhoogd⁽³²⁾.

Bovendien werd de mogelijkheid voorzien om een kapitaalpremie toe te kennen aan ondernemingen die helemaal geen of slechts in mindere mate een beroep doen op leningen en een belangrijke eigen financiële inspanning willen leveren. Deze premie kon eenzelfde bedrag bereiken als de rentetoeelage op een lening⁽³³⁾. Op deze wijze wilde de wetgever een einde stellen aan de discriminatie, die tot dan toe had bestaan ten nadele van firma's die met eigen middelen een dynamische investeringspolitiek voeren.

21. Ook de wet van 14 juli 1966 werd gekarakteriseerd door soepelheid. Ook hier werd inderdaad geen strenge overheidscontrole ingebouwd. De procedure tot het bekomen van de voordelen bleef zeer eenvoudig. De verbintenis van de gesteunde ondernemer om bepaalde voor-

waarden, opgelegd door de centrale overheid, na te leven, op gevaar van verlies van de verleende tegemoetkoming, bleef niettemin bewaard⁽³⁴⁾.

22. Ziedaar, bondig geschetst, de inhoud van de expansiewetten van 1959 en 1966, die, zoals reeds vermeld, de aanloop vormen tot de huidige economische wetgeving met contractuele inslag.

Wij hebben kunnen vaststellen dat deze eerste expansiewetten voornamelijk afgestemd waren op het ondervangen van regionale problemen. Zij waren in de allereerste plaats gericht op de wederuitrusting en rationalisatie van bedreigde ondernemingen en het uitlokken van nieuwe investeringen ter bestrijding van de werkloosheid, dit door een aangepaste en soepele kredietverlening.

23. Weliswaar werd in deze wetgeving voorzien dat de ondernemer als tegenprestatie voor de hem verleende steun bepaalde verbintenissen opnam, die hij diende na te leven op gevaar van verlies van de toegekende voordelen, doch een werkelijke toetssteen voor de evaluatie van de diverse projecten bestond niet. Wel werden in die richting pogingen aangewend. Zo werd door een wet van 14 februari 1961 bepaald dat, in het raam van de algemene expansiewet van 17 juli 1959 een verhoogde rentetoeelage kan toegekend worden aan bedrijven die een investering verrichten die strookt met de sectoriële doeleinden, vastgelegd in vijfjarenprogramma's⁽³⁵⁾. Voor de periodes 1962-1965 en 1966-1970 werden door het Bureau voor Economische Programmatie twee dergelijke programma's uitgewerkt. Zij waren evenwel onvoldoende uitgebouwd om van een planning in de ware zin te kunnen spreken en bovendien louter indicatief⁽³⁶⁾.

IV. Wet van 15 juli 1970, houdende organisatie van de planning en economische decentralisatie.

24. Men heeft moeten wachten tot 1970 om hierin verandering te zien komen. Door de kaderwet van 15 juli 1970, houdende organisatie van de planning en economische decentralisatie, werd inderdaad het begrip « planning » in onze wetgeving geïntroduceerd⁽³⁷⁾. Met deze wet heeft men duidelijk geopteerd voor de idee de economische ontwikkeling volgens een reële planning te laten verlopen. De tijd van de louter indicatieve economische programmatie behoorde hiermee definitief tot het verleden.

25. Andere fundamentele idee van deze wet, die volledigheidshalve dient medegedeeld te worden, is het nauw betrekken van de gewesten bij de economische politiek. Daarom de oprichting van drie « Gewestelijke Economische Raden », één voor Vlaanderen, één voor Wallonië en één voor Brabant⁽³⁸⁾. De voornaamste taak van deze raden bestaat erin economische vraagstukken grondig te bestuderen en voorafgaand advies te verstrekken over fundamentele opties, zoals o.m. de aanduiding van ontwikkelingsgebieden⁽³⁹⁾.

Deze Gewestelijke Economische Raden zullen in hun werking worden bijgestaan door Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen, die zich bezighouden met de algemene studie, de conceptie en promotie van de economische ontwikkeling ter plaatse in de regio zelf⁽⁴⁰⁾.

Deze decentralisatie op economisch vlak interesseert ons in het bestek van deze studie evenwel minder dan de planning. Keren wij hiernaar dan ook terug.

26. Om deze planning te verwezenlijken, werd door de wetgever een Planbureau in het leven geroepen, belast met het uitwerken van een vijfjarenplan⁽⁴¹⁾. In dit vijfjarenplan zijn de sectoriële en regionale plannen in-

begrepen. Het Planbureau omvat dan ook 3 secties : een algemene, een sectoriële en een regionale ⁽⁴²⁾.

27. Wat nu vooral belangrijk is, is dat dit vijfjarenplan, eens goedgekeurd door het parlement, bindend is voor de overheid ⁽⁴³⁾. Dit betekent dus dat de staat zijn begroting op het Plan dient af te stemmen en zich eraan ook dient te houden. Dit is een nieuwe optiek. De programmatie was tot dan toe slechts richtinggevend en werd in de praktijk zeker niet volledig nageleefd.

Nieuw is ook dat de bedrijven die van overheidssteun genieten, contractueel door het Plan gebonden zijn ⁽⁴⁴⁾. Dit betekent dus dat de staat met het bedrijf, dat van overheidssteun wenst te genieten, een formeel contract kan afsluiten. In deze overeenkomst verbindt de staat zich bepaalde tegemoetkomingen te verlenen aan een privé-onderneming, die als tegenprestatie voor de geboden hulp een aantal verbintenissen op zich neemt. De belangrijkste van deze verbintenissen is de verplichting van het bedrijf om het te verwezenlijken programma in het economisch vijfjarenplan te doen kaderen. Verder houden zij voornamelijk verband met o.m. het aantal tewerkgestelden, het investeringsniveau en de rationalisatie van het bedrijf.

De inschakeling van deze contracten heeft in de aller-eerste plaats tot doel de overheid een middel te bezorgen om tijdig te vernemen in welke mate de verrichtingen, die zij aanmoedigt, tot de verwezenlijking van de globale planning zullen bijdragen.

V. Expansiewet van 30 december 1970.

28. Slechts enkele maanden na de wet, houdende organisatie van de planning en de economische decentralisatie, kwam, na korte besprekingen in het parlement, op 30 december 1970, een nieuwe wet, betreffende de economische expansie tot stand. De geldigheidsduur van de wet van 14 juli 1966 verstreek immers einde 1970 ⁽⁴⁵⁾. Hiervan werd door de regering gebruik gemaakt om in de gewijzigde optiek, nl. deze van de planeconomie, een nieuwe expansiewet uit te vaardigen.

29. Deze wet van 30 december 1970 vervangt dus de regionale expansiewetten van 18 juli 1959 en 14 juli 1966. Zoals reeds eerder vermeld, blijft de algemene wet van 17 juli 1959 ongewijzigd voortbestaan, hoewel hiervan geleidelijk minder gebruik wordt gemaakt. Zulks stemt trouwens overeen met het streven van de E.E.G. om de algemene steunmaatregelen geleidelijk af te schaffen. Trouwens, indien het E.E.G.-verdrag stipt wordt nageleefd, mag buiten de ontwikkelingszones slechts hulp verleend worden aan sectoren die prioritair beschouwd worden ⁽⁴⁶⁾. Dit is o.m. vandaag het geval voor de staal- en textielsector, evenals voor de scheepsbouw.

30. De nieuwe expansiewet is voornamelijk geïnspireerd door een motief van economische doelmatigheid. Zij beoogt inderdaad een grotere selectiviteit, met het oog op een planmatiger beleid en sluit derhalve zeer nauw aan bij de wet van 15 juli 1970, in verband met de planning.

Deze selectiviteit wordt op een tweevoudig vlak betracht. Regionaal gezien, zullen de gebieden met de scherpste problemen het sterkst gesteund worden. Deze gebieden zullen gecatalogeerd worden als ontwikkelingszones ⁽⁴⁷⁾. De aanduiding gebeurt door een in ministerraad overlegd K.B., na advies van de Gewestelijke Economische Raden ⁽⁴⁸⁾. Vier criteria zijn hiervoor richtinggevend, nl. wergelegenheidstekort, verval van economische activiteiten, abnormaal lage levensstandaard en traagheid van de economische groei ⁽⁴⁹⁾. Anderzijds zal, in het raam van

de industriële promotie, de ontwikkeling worden nagestreefd van sterke en dynamische ondernemingen en sectoren, waarvan de activiteiten een waardevolle bijdrage leveren tot de versteviging van 's lands economie ⁽⁵⁰⁾.

31. Vooral art. 1 van deze wet verdient onze aandacht. Hierin wordt bepaald dat de overheidssteun toegekend wordt ofwel krachtens een ministeriële beslissing, ofwel krachtens contracten, afgesloten tussen de staat en elke natuurlijke of morele persoon van privaot of publiek recht, die zich ertoe verbindt één of meer verrichtingen uit te voeren die bijdragen tot de verwezenlijking van de sectoriële, technologische en regionale doelstellingen van het Plan ⁽⁵¹⁾.

De staat kan dus via ministeriële beslissingen een waaier van voordelen toekennen aan investeerders : rente-toelage, kapitaal- en arbeidsplaatspremies, staatswaarborg en fiscale vrijstellingen ⁽⁵²⁾. De overheid kan echter ook optreden als tegenpartij in een contract. Dit laatste is de grote innovatie t.o.v. de vroegere expansiewetten. Voorheen kwam de staat in het economische leven immers slechts tussen, wanneer het privé-initiatief kennelijk in gebreke bleef of voor bepaalde activiteiten geen belangstelling betoonde. Thans evenwel gaat hij de economische expansie contractueel aanmoedigen.

32. Deze innovatie is het rechtstreeks gevolg van de principes, vooropgesteld door de wet betreffende de planning en de economische decentralisatie. Hierin wordt immers duidelijk geponeerd dat het Plan niet alleen bindend is voor de overheid, maar eveneens voor de bedrijven die van de staat steun ontvangen. De overheidsstimuli dienen dus gezien te worden in het raam van het vijfjarenplan. De overheid verbindt zich ertoe welbepaalde tegemoetkomingen te verlenen aan privé-bedrijven, die als tegenprestatie de contractuele verbintenis aangaan bepaalde projecten uit te voeren, die harmoniëren met de doelstellingen van het economisch vijfjarenplan.

33. Nu voorziet de wet van 30 december 1970 diverse vormen van contracten. Er zijn vooreerst de zgn. « vooruitgangcontracten » ⁽⁵³⁾. Het gaat hier om overeenkomsten, waarbij de staat diverse steunmaatregelen toezegt aan een private onderneming, die zich verbindt om overeenkomstig het economisch Plan en de wetenschapsprogrammatie een over meerdere jaren gespreid programma van technologische, industriële en/of commerciële ontwikkelingen uit te voeren. Te noteren valt dat het programma dus meer moet omvatten dan louter een investering. Het moet daarnaast ook behelzen : research, commerciële promotie, organisatie en rationalisatie van het beheer, concentratie of fusie.

Het is de bedoeling van deze contracten enerzijds alle prestaties van de bedoelde onderneming te globaliseren, anderzijds alle steunmaatregelen van diverse aard tot een geheel te verwerken.

34. Naast deze « vooruitgangcontracten » zijn er de contracten ter bevordering van het ondernemingsbeheer ⁽⁵⁴⁾.

Krachtens deze contracten kunnen, voor een duur van maximum drie jaar, renteloze voorschotten verstrekt worden, tot beloop van maximaal 25 % van de uitgaven, die het gevolg zijn van de medewerking van een instelling die advies verleent inzake beheer en organisatie. Verstrekt de staat het voorschot, dan neemt de onderneming de verplichting op zich de voorgestelde maatregelen uit te voeren. Met dergelijke overeenkomsten wil men duidelijk pogen het bedrijfsleven rationeler te organiseren. Deze vorm van overheidssteun bestond niet in de vorige wetgeving.

35 Verder zij ner nog de « contracten ter bevordering van de technologie », die de toekenning voorzien van renteloze voorschotten tot beloop van 80% van de uitgaven, die door ondernemingen gedaan worden voor het onderzoek of de uitwerking van prototypes, nieuwe producten of fabricageprocédés⁽⁵⁵⁾. Te noteren valt dat reeds in de wet van 17 juli 1959 een hulp voor research-activiteiten was ingeschakeld⁽⁵⁶⁾.

36. Tenslotte dienen de « contracten betreffende de reconversie of de herstructurering van ondernemingen » vermeld te worden⁽⁵⁷⁾. Deze maken het mogelijk voor een onderneming, die zich omschakelt of herstructureert, met de staat een contract af te sluiten, waarin het programma wordt vastgelegd dat door het betrokken bedrijf dient uitgevoerd te worden en waarin tevens de overheidssteun omschreven wordt, die verleend wordt voor de investeringen en voor de verbetering van het beheer. Origineel is wel dat het contract ook kan afgesloten worden met derden, die het herstelprogramma willen en kunnen uitvoeren, naar aanleiding van bv. een overname.

Deze interventie ten voordele van bedrijven die zich omschakelen of herstructureren, is niet nieuw. Zij determineert immers ook de vroegere expansiewetten. Innovierend is alleen de contractuele vorm. Deze globaliseert de hulpmatregelen, die bovendien werden verruimd.

37. Merkwaardig is wel dat tot op heden slechts twee contracten tussen overheid en bedrijfsleven, in verband met de economische expansie, werden afgesloten. Het gaat hier dan nog om overeenkomsten, die dateren van vóór de inwerkingtreding van de wet van 30 december 1970, nl. twee zgn. vooruitgangscontracten « avant la lettre »⁽⁵⁸⁾.

38. De toepassing van de expansiewetgeving geschiedt dus nog steeds veeleer volgens de procedure van de ministeriële beslissingen. Deze procedure is echter heelwat ingewikkelder geworden, in vergelijking met de vroegere wetten.

Daar waar indertijd de steun eerder op eenvoudige wijze kon bekomen worden — herinneren wij even aan de woorden van de verslaggever in de Kamer: « de overheidssteun is een instrument tot industriële heropbloei en mag geen controlemiddel zijn » — werd daarentegen voor het bekomen van de voordelen, voorzien door de wet van 30 december 1970, een uitermate gedetailleerde procedure uitgestippeld.

Net als in het verleden dient de aanvraag voor rentevermindering en staatswaarborg ingediend te worden bij een erkende kredietinstelling. Deze maakt het dossier aan het betrokken departement over. Voor het verkrijgen van kapitaalpremies dient men zich rechtstreeks te wenden tot de minister van Economische Zaken, de staatssecretaris voor Streekeconomie of de minister voor de Middenstand⁽⁵⁹⁾.

Aan de wijze van indienen van de aanvraag verandert dus zeer weinig. In tegenstelling met vroeger werd evenwel een nauwkeurige onderzoeksprocedure voor de ingediende dossiers vastgelegd⁽⁶⁰⁾. De onderneming die steun wenst te genieten, zal een heleboel vragen dienen te beantwoorden, ten einde de administratie in de mogelijkheid te stellen te oordelen over de gegrondheid van de vraag tot overheidssteun. De uiteindelijke beslissing berust op ministerieel niveau, nl. bij de minister van Economische Zaken of de minister voor de Middenstand. Bij het verlenen van staatswaarborg komt tevens de minister van Financiën tussen⁽⁶¹⁾.

Basistdee van de wet van 30 december 1970 is echter slechts die investeringen te steunen, die kaderen in het vijfjarenplan. Als voorwaarde voor de toekenning van hulp

zullen aan de onderneming dan ook bepaalde verbintenissen worden opgelegd, ter uitvoering van een gedeelte van het Plan. Deze worden bepaald in overleg met het Planbureau.

De steunmaatregelen, evenals de door het bedrijf na te leven verbintenissen, worden uiteindelijk verwerkt in een document, dat in tweevoud aan de beneficiënt wordt toegestuurd. Eén exemplaar dient door hem ondertekend aan het departement te worden teruggezonden. De beslissing tot overheidshulp wordt slechts uitvoerbaar na ontvangst van dit document, waaruit het akkoord van de onderneming met de toekenningsvoorwaarden blijkt⁽⁶²⁾.

39. Tot daar de handelwijze, wanneer de weg van de ministeriële beslissing wordt gevolgd. Wordt daarentegen aan de contractuele vorm de voorkeur gegeven, kan de vraag gesteld worden of het uiteindelijk afsluiten van het contract door een gelijkaardige omstandige procedure dient voorafgegaan te worden. Wij menen van niet, doch laten wij hierop aanstonds terugkomen, na voorafgaandelijk nog even de belangrijkste ideeën van de nieuwe expansiewet van 30 december 1970 te hebben herinnerd.

40. Bij vergelijking met de vorige expansiewetten, is het duidelijk dat het nieuwe van deze wet niet zozeer schuilt in de toegekende voordelen, die in belangrijke mate overeenstemmen met de steunmaatregelen, voorzien door de vroegere wetten, doch wel in de contractuele vorm die de economische expansie kan aannemen. In een overeenkomst tussen de staat, en een privé-bedrijf worden de aanmoedigingen, die de overheid aan deze onderneming zal toekennen, omschreven, evenals het programma dat het bedrijf zich verbindt uit te voeren. Men beoogt hiermee een dubbel doel: enerzijds het globaliseren van de steunmaatregelen in één enkel document, anderzijds het creëren van een controlemiddel voor de overheid. Deze kan immers steeds naar de overeenkomst teruggrijpen, om zich ervan te vergewissen of het vooropgesteld project wel degelijk uitgevoerd wordt. Uit art. 23 van de wet kan evenwel afgeleid worden dat het hier niet alleen gaat om een controlemiddel voor de overheid, doch ook voor het bedrijf zelf. Deze bepaling, die handelt over de vooruitgangscontracten, voorziet inderdaad de mogelijkheid tot aanduiding van een afgevaardigde bij de contracterende onderneming, die dient te waken over de optimale uitvoering van de overeenkomst, zowel door de onderneming, als door de medecontracterende overheid. De onderneming zal derhalve aan deze afgevaardigde de grootst mogelijke faciliteiten van informatie moeten bieden. De afgevaardigde heeft trouwens — wat wel merkwaardig is — een adviesfunctie in de beheersorganen van het bedrijf⁽⁶³⁾.

VI. Enkele juridische problemen.

41. De nieuwe contractuele verhouding tussen overheid en bedrijfsleven heeft een aantal belangrijke vragen doen rijzen op juridisch vlak.

A. Aard van de overeenkomsten in uitvoering van het Plan.

Een eerste probleem betreft de aard van de overeenkomsten die afgesloten worden tussen de staat en bedrijven, die overheidssteun ontvangen en als tegenprestatie hiervoor de verbintenis aangaan het Plan uit te voeren. Gaat het hier om contracten in de werkelijke zin van het woord?

42. Reeds bij de bespreking van het ontwerp van wet, houdende organisatie van de planning en economische

decentralisatie, in de Kamercommissie, werd door een lid de vraag gesteld «welke juridische gevolgen verbonden zijn aan de mogelijkheid dat een onderneming die steun van de staat ontvangt, zich niet voegt naar het Plan en, meer bepaald, wat de betekenis is van de woorden 'contractueel verplicht'»⁽⁶⁴⁾. Op deze vraag werd door de minister geen afdoend antwoord gegeven. Volgens hem moet men de gevallen die zich voordoen apart beschouwen, doch men kan alleszins de intrekking van de toelagen en de teruggave van de verleende hulp overwegen. Door de latere expansiewet van 30 december 1970 zou deze kwestie echter duidelijk geregeld worden.

a) De Franse «quasi-contrats».

43. Interessant is evenwel dat, naar aanleiding van deze vraag, door de minister een nota werd medegedeeld, die een synthese geeft van de Franse leer in verband met de overeenkomsten tussen staat en privé-bedrijven, met het oog op de uitvoering van het Plan⁽⁶⁵⁾. Een vergelijking met de Franse situatie is voor ons bijzonder leerrijk, dit om een dubbele reden. Vooreerst, omdat onze wet van 15 juli 1970 grotendeels op de Franse plan-economie is geïnspireerd, echter ook omdat de verhouding tussen particuliere ondernemingen en het economisch Plan door onze Belgische rechtsleer tot op heden nauwelijks werd bestudeerd, wat trouwens normaal is, daar het begrip «Plan» volledig nieuw is in ons recht⁽⁶⁶⁾.

44. Het akkoord tussen een onderneming die bepaalde voordelen verkrijgt van de overheid, in ruil voor de belofte een programma uit te voeren dat kadert in het Plan, betitelt men in Frankrijk als een «quasi-contrat», een «oneigenlijke economische overeenkomst». Het is het tijdelijk Plan 1960-1961 dat deze term heeft ingevoerd. In het IVe Plan werd deze terminologie overgenomen.

45. Onmiddellijk was er voor dit nieuwe begrip belangstelling vanwege de auteurs⁽⁶⁷⁾. Praktisch unaniem wezen zij er terecht op dat de term «quasi-contrat» slecht gekozen is en verwarring kan stichten met de oneigenlijke contracten waarvan sprake in de artt. 1371 en volgende van het B.W., nl. zaakwaarneming, onverschuldigde betaling en vermogensvermeerdering zonder oorzaak. Waar het bij laatstgenoemde gaat om juridische handelingen die bepaalde gevolgen met de contracten gemeen hebben, doch het resultaat zijn van een eenzijdige wilsuiting, is zulks niet het geval met de oneigenlijke overeenkomsten in uitvoering van het Plan. In tegenstelling met de «oneigenlijke overeenkomst van gemeen recht» is de «oneigenlijke economische overeenkomst» inderdaad niet eenzijdig, maar resulteert zij uit het samengaan van twee wilsuitingen: staat en particuliere onderneming. Zij onderstelt tevens wederzijdse verplichtingen: steun vanwege de staat, verbintenis om het Plan uit te voeren vanwege het bedrijf.

46. En toch, beweren de Franse auteurs, gaat het hier niet om een werkelijk contract. De tegemoetkoming van de staat is immers niet noodzakelijk nauwkeurig in de overeenkomst omschreven. Bovendien is de ondernemer slechts gebonden, indien de in uitzicht gestelde situatie dezelfde blijft, m.a.w. wanneer het Plan geen wijzigingen ondergaat. De «oneigenlijke economische overeenkomst» kan worden omschreven als een akkoord, waardoor een onderneming bepaalde of nader te omschrijven voordelen krijgt, in ruil voor de belofte één of ander doel van het Plan maximaal ten uitvoer te brengen. Zij houdt dus veel meer een belofte in van een gedragslijn, dan een eigenlijke toekenning van rechten en heeft voornamelijk tot doel de steunmaatregelen, waarvan de onderneming eventueel kan

genieten voor de uitvoering van haar programma, in één enkel document te globaliseren. Dit betekent echter helemaal niet, dat het bedrijf hierdoor ontslagen wordt van de voorgeschreven procedures tot het bekomen van de diverse steunmaatregelen, die in de overeenkomst toegezegd werden. De overheid heeft er zich met de overeenkomst enkel toe verbonden, op het ogenblik van de aanvraag, deze met de meeste welwillendheid te zullen onderzoeken.

Ziedaar de Franse opvatting. De overeenkomsten tussen staat en privé-bedrijven, met het oog op de uitvoering van het Plan, zijn dus geen werkelijke contracten. Een klassiek contract zou immers een veel te starre juridische vorm zijn voor het regelen van de betrekkingen tussen de ondernemingen en het Rijk bij de uitvoering van het Plan. Door het zich strikt moeten houden aan het contract, zou onvoldoende rekening kunnen gehouden worden met de ontwikkeling van de economische werkelijkheid, luidt de Franse zienswijze.

b) De Belgische situatie.

47. Kan deze opvatting getransponeerd worden op de Belgische situatie?

Uit het document dat door de minister werd voorgelegd, ter gelegenheid van de bespreking van het ontwerp van wet, houdende organisatie van de planning en economische decentralisatie, in de Kamercommissie, zou men geneigd zijn te concluderen dat de Franse beginselen «mutatis mutandis» ook in België toepasselijk zijn⁽⁶⁸⁾. Overeenkomsten tussen de staat en privé-bedrijven, met het oog op de uitvoering van het Plan, zouden dus geen werkelijke contracten zijn, doch «oneigenlijke economische overeenkomsten» met een «sui generis» karakter.

Laat ons toe deze zienswijze ten stelligste te betwisten. De overeenkomsten tussen staat en bedrijven, gevolg van de wetgeving inzake de planning en de economische expansie, reiken in ons land heelwat verder dan in Frankrijk.

48. In Frankrijk leiden de zgn. «quasi-contrats» slechts tot het leggen van de kiem der contractuele verhoudingen⁽⁶⁹⁾. Zij behoren veel meer tot het terrein van de psychologie dan tot dat van de werkelijke rechtsverbintenis. De staat gaat als het ware slechts een morele verbintenis aan om de toekomstige vragen tot steun van het bedrijf welwillend te onderzoeken.

Bij ons daarentegen neemt de overheid een duidelijke, reële verbintenis op zich tot toekenning van een reeks voordelen van een privé-onderneming. Deze tegemoetkomingen worden zeer nauwkeurig in een formeel contract vermeld. Vanaf het moment dat dit contract door beide partijen is ondertekend, wordt o.i., in tegenstelling met de toestand in Frankrijk, de onderneming ontslagen van de procedures, die door de wet zijn voorgeschreven voor het verkrijgen van de diverse steunmaatregelen. Door sommigen wordt deze zienswijze betwist⁽⁷⁰⁾. Deze schijnen evenwel één van de essentiële objectieven van het contract uit het oog te verliezen, nl. vereenvoudiging, dank zij een globaliseren van de voordelen in een uniek document.

Ook de verbintenissen, die als tegenprestatie door de privé-onderneming worden aangegaan, worden duidelijk en omstandig in de overeenkomst omschreven. Het bedrijf dat als medecontractant optreedt, verbindt zich ertoe een vooraf in het contract bepaald programma uit te voeren. De onderneming belooft dus een resultaat. Haar verbintenis is derhalve een resultaatverbintenis. In Frankrijk belooft het bedrijf slechts zich maximaal in te zetten om de doelstellingen van het Plan uit te voeren, wat dus eerder neerkomt op het volgen van een bepaalde gedragslijn dan op een werkelijke contractuele verplichting.

Dit alles laat ons toe te besluiten dat de overeenkomsten tussen staat en privé-bedrijven ter uitvoering van het Plan, in België contracten in de echte zin van het woord zijn.

49. Wat bij ons echter wel kan vergeleken worden met de Franse «quasi-contracts», zijn de zgn. «princiële overeenkomsten», die eventueel het definitief contract voorafgaan.

Dank zij de soepele houding die door de minister van economische zaken en de staatssecretarissen voor streek-economie wordt aangenomen bij de toepassing van de economische expansiewetgeving, is het inderdaad voor bedrijven mogelijk rechtstreeks van de bevoegde minister of staatssecretaris voor streek-economie een principiële akkoord te bekomen, op basis van een gedetailleerde omschrijving van de geplande investering en dit zonder tussenkomst van de bank of financiële instelling, die eventueel later zal aangesproken worden om een gedeelte van de voorgenomen investering te financieren.

Het voordeel hiervan is dat de bedrijven aldus voorafgaandelijk ingelicht worden over de overheidssteun, die bij de verwezenlijking van een bepaald project kan bekomen worden.

Dit principiële akkoord heeft de vorm van een uitwisseling van brieven tussen de minister of de staatssecretaris en de onderneming, waarin de aard en de omvang van de eventuele tegemoetkomingen worden gepreciseerd. Een dergelijk principiële akkoord houdt vanzelfsprekend vanwege de overheid geen definitieve juridische verbintenis in tot toekenning van investeringshulp. Ook de onderneming blijft vrij het beschreven investeringsproject al dan niet uit te voeren of te wijzigen (⁷¹).

50. De overeenkomsten in uitvoering van het Plan zijn dus contracten in de ware zin. Vermits beide partijen, die bij de overeenkomst betrokken zijn, bepaalde verbintenissen opnemen, betreft het hier wederkerige contracten, met alle gevolgen eigen aan dit type van contract, nl. toepassing van de «exceptio non adimpleti contractus» en mogelijkheid tot ontbinding ingeval van wanprestatie.

51. Volledigheidshalve dient vermeld te worden dat sommige auteurs, die een grondige studie hebben gewijd aan de «programma-overeenkomsten», ingevoerd door de wet van 23 december 1969, geïnspireerd door de Franse theorie van het «administratief contract» (⁷²), het standpunt hebben verdedigd dat het hier gaat om administratieve en niet om burgerrechtelijke overeenkomsten (⁷³).

Zij baseren hun zienswijze voornamelijk op de eerder ongewone modaliteiten voor het in toepassing brengen van het boete-beding, dat verplicht in de programma-overeenkomst dient opgenomen te worden, nl. inschrijving door de minister van de krachtens het beding te betalen sommen en invordering ervan zoals bij de rechtstreekse belastingen. Het strafbeding bekomt daardoor, steeds volgens deze auteurs, het karakter van een zgn. «clause exorbitante»; één van de kenmerken van een administratief contract (⁷⁴).

Ander argument dat wordt aangehaald, is de uiteindelijke finaliteit van de programma-overeenkomst. Deze is bedoeld als beleidsinstrument, dat tot doel heeft door het vastleggen van normen betreffende het prijspeil de aan het prijsbeleid eigen objectieven te verwezenlijken, nl. prijsstabiliteit en gecontroleerde prijzevolutie. Met het contract wordt dus een publieke dienst beoogd.

Gezien de verwantschap tussen de programma-overeenkomsten en de contracten ingevolge de expansiewet van 1970, vonden wij het de moeite deze stelling aan te halen. Wanneer het ongetwijfeld overdreven is te beweren,

dat private ondernemingen ingevolge de contracten in uitvoering van het Plan met een openbare dienst worden belast, kan immers niet ontkend worden dat zij door die contracten betrokken worden bij het verwezenlijken van doeleinden van algemeen belang op economisch gebied.

Bovendien is het zeer goed mogelijk dat in de uitvoeringsbesluiten, die nog dienen getroffen te worden, met betrekking tot de sancties wegens niet-naleving der aangegane verbintenissen — wij komen hierop dadelijk uitvoeriger terug — de opname zou worden voorzien van zgn. «clauses exorbitantes».

Zij die formeel het civielrechtelijk karakter van de programma-overeenkomst ontkennen, zouden derhalve hetzelfde kunnen doen met de contracten, afgesloten tussen de staat en privé-bedrijven, met het oog op de uitvoering van het Plan. Deze laatste als administratieve contracten beschouwen en derhalve de Franse leer van het «administratief contract» hierop toepassen, zou o.m. aan de overheid het recht toekennen, in het licht van de gewijzigde economische omstandigheden, bepaalde clausules in het contract unilateraal te mogen wijzigen (⁷⁵). Naar onze mening gaat deze stelling helemaal niet op. Aldus zou immers het voornaamste voordeel van de nieuwe contractuele methode, nl. de rechtszekerheid, teniet gedaan worden. Bovendien dient gezegd dat de theorie van het administratief contract tot op heden in ons land geen ingang heeft gevonden. Onze rechtspraak en ook de meerderheid van de rechtsleer acht zich te zeer door de teksten van het Burgerlijk Wetboek gebonden om een bijzonder contractenrecht op te bouwen, dat niet bij die teksten zou aanleunen (⁷⁶).

B. Sanctie ingeval van niet-uitvoering van de overeenkomst.

52. De vraag, naar de natuur van de overeenkomsten tussen staat en privé-ondernemingen is dus, zoals blijkt, vooral belangrijk voor het bepalen van de sanctie ingeval van niet-uitvoering van de aangegane verbintenissen door één van de partijen.

a) Toestand in Frankrijk.

53. Gezien het eerder psychologisch karakter van de zgn. «quasi-contracts» heeft deze vraag in Frankrijk tot heelwat literatuur aanleiding gegeven. Sommige auteurs gaan uit van de zienswijze dat de «oneigenlijke economische overeenkomst» geen middelen —, noch een resultaatverbintenis inhoudt, doch een gewone verplichting tot een globale gedragslijn. Het niet-eerbiedigen ervan zou volgens hen aanleiding geven tot «quasi-delictuele aansprakelijkheid», die volgens de rechtspraak van de Franse «Conseil d'Etat» geldt ingeval van niet-inlossen van economische beloften door de overheid (⁷⁷).

Volgens anderen is het fout zich te beroepen op de quasi-delictuele aansprakelijkheid, doch gelden de regels van de contractuele verantwoordelijkheid (⁷⁸).

b) Belgische situatie.

54. Laten wij, om de toestand in ons land zo duidelijk mogelijk te synthetiseren, een onderscheid maken tussen enerzijds de niet-uitvoering van de verbintenissen door de ondernemer, en anderzijds het niet-eerbiedigen van de aangegane verplichtingen door de overheid.

55. Wanneer de ondernemer het project, waarvoor hij van de overheid bepaalde tegemoetkomingen ontvangt, niet uitvoert, kan de overheid deze contractbreuk sanctioneren. De aard van de sanctie is uitdrukkelijk voorzien door de expansiewet van 30 december 1970: verlies of

teruggave van de toegekende voordelen, onverminderd rechtsvorderingen tot schadevergoeding of gerechtelijke vervolgingen. Het is de Koning, die bij een in ministerraad overlegd besluit, de modaliteiten voor de toepassing van deze sanctie, bepaalt (⁷⁹).

In ieder geval zal door de onderneming terugbetaling dienen te geschieden, indien zij, zonder voorafgaande goedkeuring van de overheid, het investeringspakket, dat met overheidsgelden werd gerealiseerd, binnen een bepaalde termijn vervreemdt of de bestemming ervan wijzigt (⁸⁰).

Teruggaveverplichting en strafvervolgung zijn ten slotte toepasselijk op de personen die de bevoegde ministers bewust onnauwkeurige of onvolledige inlichtingen hebben verstrekt, ten einde aldus op ongeoorloofde wijze de voordelen van de expansiewet te verkrijgen (⁸¹).

56. Quid evenwel, wanneer het bedrijf aan zijn verplichtingen heeft voldaan, maar de staat niet de in het contract voorziene steun verschaft?

Een sanctie voor de niet-uitvoering van de overeenkomst door de staat, werd in de wet niet uitdrukkelijk voorzien. O.i. zijn hier dan ook automatisch de regels van gemeen recht inzake de uitvoering van verbintenissen van toepassing.

Er dient echter opgemerkt dat de overheid er alle belang bij heeft dat goedgekeurde projecten, die kaderen in het Plan, correct worden uitgevoerd. Zij zal zich derhalve steeds zorgvuldig trachten te houden aan de formele verbintenis met de privé-sector. Dit is trouwens een *conditio sine qua non*, opdat de algemene economische orde, die door de staat thans wordt beoogd, zou worden gerealiseerd (⁸²).

C. Bevoegde rechtsmacht.

57. Het niet-uitvoeren van de overeenkomst door de onderneming of door het Rijk kan dus aanleiding geven tot betwistingen. Door welke rechtsmacht dienen deze geschillen tussen staat en bedrijven geregeld te worden?

Gezien door de nieuwe wetgeving inzake economische expansie hiervoor geen bijzondere rechtsmacht werd aangeduid, gelden de gewone regels inzake bevoegdheid.

Sommige auteurs hebben evenwel de vraag gesteld of, gezien de eigen aard van deze geschillen, hiervoor beter geen bijzondere rechtsmacht zou gecreëerd worden, waarin, naast magistraten, specialisten zouden zetelen op het gebied van het economisch recht en het bedrijfsleven (⁸³).

VII. Slotbeschouwingen.

58. Ziedaar een aantal juridische vragen, gerezen in verband met de contractuele verhouding tussen overheid en bedrijfsleven, die het gevolg is van de nieuwe wetten inzake expansie, organisatie van de planning en economische decentralisatie.

Dienen de beginselen die door deze wetgeving werden ingevoerd onverdeeld toegejuicht te worden, dan wel eerder met een zekere reserve onthaald te worden? Is de contractuele relatie, die tussen de staat en de privé-ondernemingen gecreëerd werd, al dan niet een gelukkige innovatie?

59. Het is ongetwijfeld vandaag de dag nog te vroeg om deze vraag met enige zekerheid te kunnen beantwoorden. Vergeten wij immers niet dat de klassieke procedure van de ministeriële beslissingen bij het toekennen van voordelen, voorzien door de expansiewet, blijkbaar nog steeds de voorkeur geniet op de contractuele methode. Tot op heden werden slechts twee vooruitgangcontracten afgesloten.

Er is nog een tweede reden voor onze eerder restric-

tieve houding. De wetgever heeft zich bij het uitvaardigen van de expansiewet grotendeels beperkt tot het aangeven van de objectieven en de middelen van de economische expansie. Hij heeft nl. een basiswetgeving opgesteld, in de vorm van een kaderwet, die aan de regering de taak overlaat de toepassingsmodaliteiten te bepalen, wat kan gebeuren door koninklijke besluiten of interne administratieve richtlijnen.

Welnu, tot op heden werd nog geen enkel nieuw uitvoeringsbesluit getroffen en bovendien is er geen enkele administratieve richtlijn in verband met de nieuwe soort contracten bekend.

60. Ondanks dit alles eerder tot voorzichtigheid aanmaant, willen wij toch pogen, in enkele bondige trekken, onze persoonlijke visie te geven over de nieuwe verhouding die de recente wetgeving tussen overheid en bedrijfsleven heeft doen ontstaan.

61. Het belangrijkste voordeel van de nieuwe techniek die bestaat in het afsluiten van contracten tussen staat en onderneming, ligt ongetwijfeld in de rechtszekerheid, die dank zij dit systeem wordt verwezenlijkt. Door het nauwkeurig, haast cijfermatig vastleggen van de rechten en verplichtingen van beide partijen in een wederkerig contract, wordt een duidelijke situatie geschapen. Deze bestaat niet in het systeem van de eenzijdige ministeriële beslissing. In dit stelsel rijst immers het probleem in hoeverre de staat de eens toegekende tegemoetkoming door latere unilaterale maatregelen kan wijzigen of verminderen.

Dank zij de contracten wordt zulks opgelost. Een spoedige en definitieve overschakeling van de procedure van de eenzijdige ministeriële beslissing naar deze van de wederkerige contracten is juridisch dan ook gewenst.

62. Ondanks dit positieve punt kan men zich afvragen of het contract geen te starre juridische vorm is, daar waar de economische werkelijkheid toch bijzonder snel evolueert. Veronderstellen wij bijvoorbeeld even dat de staat zich verplicht acht, gezien de evolutie op economisch vlak, het Plan te wijzigen en beslist andere sectoren te gaan stimuleren (⁸⁴). Quid in dit geval met de contracten die, in het raam van de doelstellingen van het vorige Plan, werden afgesloten met ondernemingen, werkzaam in een andere sector? In het bezit van een schriftelijke overeenkomst zouden deze ondernemingen, naar onze mening, alleszins de uitvoering van de in het contract toegekende voordelen kunnen eisen.

63. Wat verdient de voorkeur? Rechtszekerheid of soepelheid, die het mogelijk maakt dichter bij de economische werkelijkheid te blijven? Beïnvloed door de ervaring wat de toepassing van de expansiewetten in het verleden betreft, zouden wij eerder opteren voor het eerste.

In Frankrijk werd evenwel duidelijk de voorkeur gegeven aan de andere idee. De « oneigenlijke economische overeenkomsten » in uitvoering van het Plan worden er niet als eigenlijke contracten beschouwd, die werkelijke rechten toekennen, doch wel als een soort belofte van een gedragslijn.

Deze interpretatie heeft tot gevolg dat in Frankrijk de uitwerking van de « oneigenlijke economische overeenkomst » ophoudt bij de voltooiing van het Plan, waarop zij betrekking heeft. Ook kan de staat er de uitvoering van « quasi-contra » eenzijdig stopzetten, ingeval van wijziging van het Plan, waardoor het niet meer noodzakelijk is aan sommige types van ondernemingen tegemoetkomingen te verlenen (⁸⁵).

64. De evaluatie van voor- en nadelen is dus ver van eenvoudig. En, dan beperken wij ons nog tot het louter

juridische domein. Het is echter duidelijk dat ook de algemene overwegingen van economische politiek, die aan de basis liggen van de contracten in uitvoering van het Plan, zeer belangrijk zijn bij het onderzoek naar het pro en contra van de nieuwe wetgeving.

In het bestek van deze studie zullen wij hierbij echter slechts zeer vluchtig blijven stilstaan. Niettemin dient de aandacht erop gevestigd dat wij vandaag een heel eind verwijderd zijn van de uitgangspunten van de eerste expansiewetten van 1959 en 1966. Opzettelijk werd in het begin van deze bijdrage een passage geciteerd uit de toelichting van de verslaggever van de wet van 17 juli 1959 in de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Herhalen wij nogmaals zijn woorden: «De rol van de staat op economisch gebied moet erin bestaan de voorwaarden te scheppen, opdat het privaat initiatief zich vrij zou kunnen ontwikkelen. De staatstussenkomst om het investeringswezen te bevorderen, mag geen middel zijn om het economisch leven onder controle te plaatsen. Zij moet strekken tot het aanmoedigen van het privaat initiatief».

Van deze idee is in de nieuwe wetten haast niets overgebleven. Duidelijk werd in ons land geopteerd voor een nieuwe koers, deze van een planeconomie. Via contracten met de privé-sector zal de overheid trachten de economie in de door haar gewenste richting te oriënteren. Slechts die ondernemingen worden gesteund, die zich in een overeenkomst ertoe verbinden, ingeschakeld te worden in de economische planning, zoals deze door het Planbureau wordt uitgewerkt.

Zulks stemt tot nadenken. De vraag is trouwens actueel in welke mate deze inschakeling van het bedrijfsleven in het economisch Plan van de staat, het beginsel van de vrije markteconomie aantast. Tevens wordt door sommigen de vrees geuit dat de nieuwe regionale politiek zou uitdraaien op het afremmen van de sterke groeipolen, die nochtans in alle landen de motor van de economische opgang blijken te zijn.

65. Het is echter niet onze bedoeling dieper op deze vragen in te gaan. Zij behoren immers meer tot het technisch-economisch en politiek vlak.

Dit artikel wilde niet meer zijn dan een terreinverkenning van de recente economische wetgeving, die een nieuwe soort van contracten heeft in het leven geroepen.

Dank zij deze contracten moet het mogelijk worden een grotere rechtszekerheid te bieden aan de ondernemingen die van expansiehulp genieten, rechtszekerheid die in het verleden steeds heeft ontbroken.

Het bedrijfsleven wordt meer dan voorheen een gesprekspartner van de overheid. Moge deze idee, die wijst op gelijkheid, bewaarheid worden. Bij de besprekingen, die het afsluiten van het contract voorafgaan, dienen staat en onderneming als evenwaardige partners behandeld te worden. Dit mag niet alleen zo zijn voor de grote, doch ook voor de kleine en middelgrote bedrijven. Alleen deze gelijkheid, die trouwens het basisbeginsel uitmaakt van het contractenrecht, kan beletten dat de kritiek, die in verband met de toepassing van de expansiewetgeving in het verleden werd geformuleerd, opnieuw actueel zou worden.

C. PAULUS

Buitengewoon Docent V.U.B.

Ondervoorzitter U.I.A.

*met de medewerking van E. VAN BUYNDER
Kabinetschef van de Gouverneur van de
Provincie Antwerpen.*

op 22, 23 en 24 oktober 1970, blz. 15; zie ook: R. Savatier, *Les métamorphoses économiques et sociales du droit civil d'aujourd'hui*, blz. 15, nr. 13.

(3) Wet van 23 december 1969, betreffende programma-overeenkomsten (Staatsblad 30 december 1969); Kaderwet van 15 juli 1970, houdende organisatie van de planning en economische decentralisatie (Staatsblad 21 juli 1970); Wet van 30 december 1970, betreffende de economische expansie (Staatsblad 1 januari 1971).

(4) Zie o.m.: P. Eeckman, *De programma-overeenkomst, Instrument voor een contractueel prijsbeleid in België*, S.E.W. 1971, nr. 1, blz. 3 tot 23 en P. De Vroede, *Aspecten inzake het overheidsbeleid inzake prijzen*, R.W. 1971-1972, kol. 593-616.

(5) Wet van 17 juli 1959, tot invoering en ordening van maatregelen ter bevordering van de economische expansie en de oprichting van nieuwe industrieën (Staatsblad 29 augustus 1959). Deze wet werd later gewijzigd door de wetten dd. 14 februari 1961 (Staatsblad 15 februari 1961), 30 juli 1963 (Staatsblad 20 augustus 1963) en 9 juni 1971 (Staatsblad 8 juli 1971) en door de koninklijke besluiten nr. 22 van 23 mei 1967 (Staatsblad 25 mei 1967) en nr. 87 van 11 november 1967 (Staatsblad 14 november 1967).

Wet van 18 juli 1959, tot invoering van bijzondere maatregelen ter bestrijding van de economische en sociale moeilijkheden in sommige gewesten (Staatsblad 29 augustus 1959). Deze wet werd later gewijzigd door de wetten van 14 februari 1961 (Staatsblad 15 februari 1961) en 30 juli 1963 (Staatsblad 20 augustus 1963) en door het koninklijk besluit nr. 22 van 23 mei 1967 (Staatsblad 25 mei 1967).

(6) Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties, *Studie over de economische toestand in Europa*, Genève 1958.

(7) Jaarverslag 1958 van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, blz. 49 tot 91.

(8) Ministerie van Economische Zaken, *De Belgische economie in 1958*, Brussel, 1959.

(9) Memorie van toelichting bij het wetsontwerp nr. 162, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 12 maart 1959.

(10) De wet van 17 juli 1959 werd geïnspireerd door:
— De wet van 7 augustus 1953, betreffende de steunverlening bij de oprichting, de uitbreiding, de wederuitrusting en de rationalisatie van industriële en ambachtelijke ondernemingen.

— De wet van 31 mei 1955, waarbij tot bevordering van de economische expansie en tot bestrijding van de werkloosheid, door de staat financiële steun wordt verleend voor de oprichting of aankoop van industriële of ambachtelijke gebouwen.

— De wet van 10 juli 1957 tot verlenging en herziening van voorgaande wet.

Onder het stelsel van deze wetten werden aan de industriële ondernemingen vrij belangrijke kredieten toegestaan, waarvoor de staat zijn waarborg of rentetoelage verleende. Het bleek wenselijk de tussenkomsten die door ieder van deze wetten waren voorzien in één enkele procedure samen te smelten en ze op gemeenschappelijke teksten te doen steunen.

(11) Een greep uit de voornaamste tegemoetkomingen, voorzien door de wet van 17 juli 1959:

a) een algemene tegemoetkoming, onder de vorm van een rentevermindering van 2%, ten gunste van verrichtingen die rechtstreeks bijdragen tot de oprichting, uitbreiding, omschakeling of modernisering van industriële of ambachtelijke ondernemingen. (art. 1a en 3a), b), c).

b) De staatswaarborg, die evenwel wordt beperkt, wanneer het gaat om leningen, toegekend door particuliere kredietinstellingen (art. 4).

c) Toelagen voor sociaal-economische studies en research- en developmentactiviteiten (art. 6 en 7).

d) Vrijstelling van grondbelasting voor een periode van vijf jaar (art. 8).

(12) Kamer van Volksvertegenwoordigers — zitting 1958-1959 — Parlementaire Handelingen — Toelichting van de heer W. De Clercq, verslaggever, in de zitting van 3 juli 1959.

(13) De procedure werd niet in de wet omschreven. Zij werd geregeld via administratieve richtlijnen.

(14) Wet van 17 juli 1959, art. 1 a).

(15) Wet van 17 juli 1959, ar. 9-11.

(16) M. Van Meerhaeghe, *De economie van Vlaanderen*, H. E. Stenfort Kroese, Leiden, 1965.

(17) Wet van 18 juli 1959, art. 1.

(18) Commissie van de Europese Gemeenschappen, *Een regionaal beleid voor de gemeenschap*, Brussel, 1969, blz. 78-138.

(19) Wet van 18 juli 1959, art. 3.

Door het koninklijk besluit van 27 november 1959 werden, op basis van deze criteria, 15 ontwikkelingsgewesten aangeduid, dit voor een termijn van 3 jaar (Staatsblad 16 december 1959). De termijn is evenwel progressief verlengd geworden.

(1) J. Valkhoff, *Recht en economie*, Rede uitgesproken ter gelegenheid van de 335e dies natalis van de Universiteit van Amsterdam, op 9 januari 1967, blz. 3.

(2) L. Dabin, *Voorwoord in «Renaissance du phénomène contractuel»*, Seminarie ingericht in de Universiteit te Luik,

(20) Wet van 18 juli 1959, art. 6.

Terwijl in de algemene wet van 17 juli 1959 de normale interestvermindering maximaal 2 % bedraagt, is het overeenstemmend percentage in de regionale wet gelijk aan 4 %.

(21) Wet van 18 juli 1959, art. 7.

(22) Wet van 18 juli 1959, art. 12.

(23) Wet van 18 juli 1959, art. 15.

(24) Wet van 18 juli 1959, art. 8-10.

(25) De procedure werd andermaal omschreven in administratieve richtlijnen.

(26) Wet van 18 juli 1959, art. 1.

(27) Wet van 18 juli 1959, art. 14.

(28) Zie tabel I.

(29) Wet van 14 juli 1966, tot tijdelijke instelling van uitzonderlijke hulpverlening ter versnelling van de economische reconversie en ontwikkeling van de steenkoolmijngebieden en van bepaalde andere gewesten die met ernstige en dringende problemen te kampen hebben (Staatsblad 25 augustus 1966), gewijzigd door de koninklijke besluiten nr. 22 van 23 mei 1967 en nr. 85 van 10 november 1967 (Staatsblad 14 november 1967).

(30) Commissie van de Europese Gemeenschappen, op. cit.

(31) De Koning bepaalt, bij in ministerraad overlegde besluiten, de geografische zones waarbinnen de bepalingen van de regionale wet van toepassing zijn (art. 2 van de wet van 18 juli 1959 en art. 3 van de wet van 14 juli 1966).

(32) Wet van 14 juli 1966, art. 4-6 en 8-12. — Voor de resultaten: zie tabel I.

(33) Wet van 14 juli 1966, art. 7.

(34) Wet van 14 juli 1966, art. 13.

(35) Wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel (Staatsblad 15 februari 1961).

(36) Zie:

— Economisch expansieprogramma 1962-1965. Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het eerste programma voor economische expansie (Parl. Besch., Belgische Senaat, zitting 1962-1963, nr. 51, 13 december 1962, 216 blz.).

— Mededeling aan het Parlement betreffende het tweede programma voor economische expansie, gedaan door de Eerste Minister, belast met de coördinatie van het Wetenschapsbeleid en de Minister van Economische Zaken (Parl. Besch., Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting 1965-1966, nr. 214-1, 10 juni 1966, 14 blz.).

— Mededeling aan het Parlement, Tweede economisch expansieprogramma 1966-1970, Algemeen kaderprogramma. (Parl. Besch., Belgische Senaat, zitting 1967-1968, nr. 68, 21 december 1967, 87 blz.).

— Mededeling aan het Parlement, Tweede economisch expansieprogramma 1966-1970. De productiesectoren. (Parl. Besch., Belgische Senaat, zitting 1967-1968, nr. 68 (vervolg) 2 februari 1968, 323 blz.).

(37) Kaderwet van 15 juli 1970, art. 1-8.

(38) Kaderwet van 15 juli 1970, art. 9.

(39) Kaderwet van 15 juli 1970, art. 13.

(40) Kaderwet van 15 juli 1970, art. 15.

(41) Kaderwet van 15 juli 1970, art. 6.

(42) Kaderwet van 15 juli 1970, art. 7, § 1.

(43) Kaderwet van 15 juli 1970, art. 7, § 2.

(44) Kaderwet van 15 juli 1970, art. 7, § 2.

Voor bedrijven die geen beroep doen op staatssteun, is het Plan louter indicatief.

(45) De geldigheidsduur van de wet van 14 juli 1966 was verlengd door de wet van 8 juli 1970 (Staatsblad 18 juli 1970).

(46) Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, art. 92, alinea 3.

(47) De wetgever maakt een onderscheid tussen zones van eerste en van tweede categorie, naargelang de ernst van de economische problemen die zich stellen (Wet van 30 december 1970, art. 11).

(48) Wet van 30 december 1970, art. 11.

De ontwikkelingszones zijn beperkt tot 20 % van de bevolking van het Rijk, dit precies met het oog op een grotere selectiviteit.

(49) Voor de toetsing van deze criteria in Vlaanderen, zie: Economische Raad voor Vlaanderen, « Voorbereidende studie ter afbakening van de ontwikkelingszones in Vlaanderen in het kader van de wet van 30 december 1970, betreffende de economische expansie », Economie in Vlaanderen, 1971, nr. 3, blz. 5-39.

(50) M. De Doncker, « De nieuwe Belgische expansiewet », Economie in Vlaanderen, 1971, nr. 2, blz. 13-19.

(51) Wet van 30 december 1970, art. 1.

(52) De regionale steun aan de investeerders behelst rentetoeelage en kapitaalpremie (art. 12 en 9). Zowel bij de rentetoeelage als bij de kapitaalpremie is de gelijkheid met de regionale wet van 14 juli 1966 sprekend.

Verder zijn er:

— Arbeidspremies (art. 14).

Ten einde ook arbeidsintensieve investeringen te stimu-

leren, worden, en dit voor het eerst, arbeidsplaatspremies toegekend. Deze vervangen geheel of ten dele de rentetoeelage en kapitaalpremie.

— Staatswaarborg (art. 19-21)

Zoals vroeger kan de staat desgewenst en volgens welbepaalde modaliteiten, ook zijn waarborg verlenen voor de leningen die door de investeerders worden aangegaan.

— Fiscale voordelen (art. 15-17)

Volgende fiscale voordelen blijven in de nieuwe expansiewetgeving voorzien:

— vrijstelling van onroerende voorheffing voor een periode die voortaan maximum 5 jaar bedraagt;

— mogelijkheid tot dubbele afschrijvingen gedurende 3 jaar;

— vrijstelling van het evenredig registratierecht bij de inbreng in vennootschappen;

— vrijstelling van inkomstenbelastingen op welbepaalde transacties.

Dit geheel vertoont eveneens veel gelijkenis met de regionale wet van 14 juli 1966.

— Tegenprestaties (art. 18)

Om de ondernemingen aan te sporen hun ontwerpen zoveel mogelijk met eigen vermogen te financieren, heeft de expansiewet een nieuwe formule gelanceerd.

Voor investeringen hoger dan 100 miljoen B.F. kan een deel van het bedrag waarop de vermindering van de rentevoeten slaat, aanleiding geven tot overhandiging aan de staat van in aandelen omzetbare obligaties, die door de Nationale Investeringsmaatschappij zullen worden beheerd.

De investeerder heeft echter de mogelijkheid te verzaken aan het gedeelte van de rentetoeelage, waarvoor hij converteerbare obligaties moet overhandigen.

(53) Wet van 30 december 1970, art. 22-23.

(54) Wet van 30 december 1970, art. 24.

(55) Wet van 30 december 1970, art. 25.

(56) Wet van 17 juli 1959, art. 7.

(57) Wet van 30 december 1970, art. 26-29.

(58) Deze contracten werden door de staat afgesloten met de groepen Siemens en Philips-M.B.L.E.

(59) De aanvraagprocedure wordt geregeld door volgende uitvoeringsbesluiten:

Koninklijk Besluit van 17 augustus 1959, art. 18,

Koninklijk Besluit van 18 augustus 1959, art. 10 en

Koninklijk Besluit van 17 februari 1967, art. 4, die na de opheffing van de wetten van 18 juli 1959 en 14 juli 1966 in voege bleven krachtens het Koninklijk Besluit van 6 jan. 1971.

(60) De taken van de administratie en de ministeriële kabinetten worden in circulaires omschreven.

Als leidraad zijn er diverse criteria vastgelegd.

Zo zullen normaliter negatief worden geadviseerd:

— de reeds in uitvoering zijnde investeringen;

— aanvragen waarvoor de staatssteun geen 100.000 B.F. per jaar zou bedragen;

— aanvragen die uitgaan van ondernemingen die onvoldoende bewijs leveren van dynamisme;

— de investeringen die slechts een geringe aangroei vertegenwoordigen tegenover het reeds geïnvesteerde vast kapitaal of louter vervangingsinvesteringen blijken te zijn;

— de bedragen bestemd tot terugbetaling van schulden;

— tweedehands- en gewoon transportmateriaal, alsmede woningen;

— de overschrijdingen van de aanvankelijk voorziene uitgaven, tengevolge van programmawijzigingen of prijsverhogingen.

Bijzondere aandacht zal worden besteed aan het onderzoek van de winstuitkeringen. De winst uitgekeerd gedurende de vijf jaren die de kredietaanvraag voorafgaan, mag niet te hoog zijn tegenover het geïnvesteerde kapitaal.

(61) De beslissingen voor de rentevoetvermindering en kapitaalpremies, worden, naargelang het geval, genomen door de Minister van Economische Zaken, de Staatssecretaris voor Streekeconomie of door de Minister die Middenstand onder zijn bevoegdheid heeft.

Beslissingen t.a.v. de staatswaarborg worden gezamenlijk genomen door de Minister van Financiën en de Minister van Economische Zaken, de Staatssecretaris voor Streekeconomie of de Minister voor de Middenstand.

De bevoegdheid tot toekenning van terugvorderbare interestloze voorschotten, in het raam van contracten ter bevordering van de technologie, berust bij de Minister van Economische Zaken.

De voorstellen betreffende de investeringsprojecten van 100 miljoen B.F. en meer moeten voor beslissing aan het Ministerieel Comité voor Economische en Sociale Coördinatie worden voorgelegd.

(62) Deze procedure werd bepaald door administratieve richtlijnen.

(63) Wet van 30 december 1970, art. 23.

(64) Parl. Besch., Kamer van Volksvertegenwoordigers, 1968-1969, verslag nr. 125-23, blz. 25.

(65) Parl. Besch., Kamer van Volksvertegenwoordigers,

1968-1969, verslag nr. 125-23, blz. 101-105 (Bijlage 4).

(66) Bij M.-A. Flamme vinden wij wel een weerklink van de modernste Franse theorieën (M.-A. Flamme, «Traité théorique et pratique des marchés publics», Bruylant, Brussel, 1969, deel 1, nrs. 26-32); zie ook: «Renaissance du phénomène contractuel», Seminarie ingericht door de U.E.L., op 22, 23 en 24 oktober 1970, Nijhoff, Den Haag, 1971.

(67) E. Arrighi de Casanova, «Les quasi-contrats du Plan», Droit social, 1965, blz. 332 en volgende; M. Vasseur, «Un nouvel esor du concept contractuel», Rev. trim. dr. civ., 1964, blz. 12; F. Batailler, «Une nouvelle technique d'économie concertée, Les quasi-contrats pour l'exécution du Plan», Rev. Sc. Fin., april-juni 1964, blz. 365 en volgende; B. Mercadal, «Le IVe Plan et le droit commercial», Rev. trim. dr. comm., 1964, nr. 3, blz. 505; A. Piettre, «A la recherche d'une nouvelle liberté - L'économie contractuelle», Revue des travaux de l'Académie des sciences morales et politiques, 1965, blz. 119.

(68) Parl. Besch., Kamer van Volksvertegenwoordigers, 1968-1969, verslag nr. 125-23, blz. 103-104.

(69) E. Arrighi de Casanova, op. cit., blz. 382.

(70) «Renaissance du phénomène contractuel», op. cit., blz. 57.

(71) W. Rycken, «Juridische problemen van de onderneming bij de toepassing van de economische expansiewetgeving», Uiteenzetting in de R.U.G. op 16 december 1972.

(72) Zie hierover: J. Rivero, Droit administratif, Dalloz, blz. 104 en volgende.

(73) Zie o.m. P. Eeckman, De programma-overeenkomst, op. cit., blz. 10-18.

(74) A. de Laubadère, Traité élémentaire de Droit Administratif, 1961, I, nr. 526; A. Buttgenbach, Manuel de Droit Administratif, 1966, I, nr. 381 bis; J. Rivero, op. cit., blz. 109.

(75) J. Rivero, op. cit., nr. 120, blz. 115.

(76) A. Mast, Overzicht van het Belgisch administratief recht, 4e uitgave, nr. 107; J.E. De Visschere, Het administratief contract. - De stand van het vraagstuk naar Belgisch recht, R.W. 1962-1963, kol. 2.394.

(77) F. Batailler, op. cit., blz. 375.

(78) B. Marcadal, op. cit., blz. 509.

(79) Wet van 30 december 1970, art. 38, § 1.

(80) Wet van 30 december 1970, art. 38, § 2.

(81) Wet van 30 december 1970, art. 40.

(82) E. Arrighi de Casanova, op. cit., blz. 354;

(83) E. Arrighi de Casanova, op. cit. blz. 353; Bloch-Lainé «A la recherche d'une économie concertée», Edition de l'Épargne, Paris, 1963; zie ook: «Renaissance du phénomène contractuel», op. cit., blz. 76, waar gedacht werd aan een bijzondere afdeling van de Raad van State. Het toevertrouwen van de geschillen aan een bijzondere rechtsmacht sluit evenwel een gevaar in. Daardoor zou die rechtsmacht toezicht krijgen op de specifieke activiteit van de uitvoerende macht op economisch gebied, waardoor zij boven de uitvoerende macht zou staan, wat strijdig is met de grondwettelijke scheiding der machten (E. Arrighi de Casanova, op. cit., blz. 354 en 355).

(84) De staat kan het vijfjarenplan inderdaad jaarlijks aanpassen door middel van zgn. «economische budgetten». (Kaderwet van 15 juli 1970, art. 3).

(85) Parl. Besch., Kamer van Volksvertegenwoordigers, 1968-1969, verslag nr. 125-23, blz. 103.

Tabel 1: Buitenlandse en Belgische ontwerpen welke de voordelen der wetten van 17 en 18 juli 1959, 14 juli 1966 en 3 december 1970 genoten

Jaar	Investeringsen (in miljoenen franken)				Tewerkstelling			
	17/7/59	18/7/59	14/7/66	30/12/70	17/7/59	18/7/59	14/7/66	30/12/70
1959	3.760	319			2.867	999		
1960	20.390	4.627			16.311	9.779		
1961	13.666	10.320			12.350	19.424		
1962	7.251	6.730			8.321	12.232		
1963	11.973	2.675			12.915	4.737		
1964	6.715	18.965			4.550	5.928		
1965	11.108	6.982			13.751	4.820		
1966	13.433	3.395			6.832	3.726		
1967	13.886	3.087	14.067		5.214	3.029	10.905	
1968	7.999	8.424	22.560		3.493	2.974	16.626	
1969	20.281	5.477	28.428		6.854	5.272	23.499	
1970	18.241	11.053	42.477		6.354	4.204	24.082	
1971	22.208	—	—	33.416	8.170	—	—	19.434
Totaal	170.916	82.054	107.532	33.416	107.982	77.124	75.112	19.434

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

Afdelingsvoorzitter : M. J. Valentin.

Raadsheren : MM. de Waersegger (verslaggever),
Baron J. Richard, Ridder G. de Schaetzen en A. Ligtot.

Advocaat-generaal : M.r. E. Krings.

Burgerlijke Rechtspleging. — Kort geding. Onbevoegdheid om het geschil zelf te behandelen. — Openbare orde.

2. Koop. — Recht van wederinkoop. — Termijn.

3. Betaling. — Aanvraag tot uitstel van betaling. — Aard.

4. Burgerlijke Rechtspleging. — Uitstel van betaling. — Aanvraag bij de voorzitter van de rechtbank. — Vormen van de rechtspleging in kort geding. — Geen uitspraak bij voorraad.

1. De bevoegdheid van de rechter in kort geding om het geschil zelf te behandelen is absoluut en raakt de openbare orde; het middel dat zich erop beroept kan voor de eerste maal voor het Hof van Cassatie worden opgeworpen.

2. Art. 1661 B.W. bepaalt dat de tijd van vijf jaar vast-

gesteld bij art. 1660 B.W. van strenge toepassing is en door de rechter niet verlengd kan worden.

3. De in art. 1244 B.W. bedoelde aanvraag om uitstel van betaling is geen voorlopige aanvraag. De rechter kan slechts uitstel van betaling verlenen in zover de wet hem dat niet verbiedt, zoals o.m. in geval van verkoop met recht van wederinkoop.

4. Hoewel de voorzitter van de rechtbank uitspraak doet volgens de vormen van de rechtspleging in kort geding, inzake aanvragen om uitstel van betaling, doet hij niet bij voorbaat uitspraak en zijn beslissing kan, hetzij uitdrukkelijk, hetzij impliciet, een beslissing over het recht zelf bevatten.

Boucquoy t./Boucquoy.

Gelet op het bestreden arrest, op 23 juni 1970 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 11 (wet van 26 december 1891, artikel 1), inzonderheid lid 1, 2°, van de wet van 25 maart 1876 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van burgerlijke

rechtsvordering, 1039, inzonderheid lid 1, van het Gerechtelijk Wetboek en, voor zoveel als nodig, 806 en 809 (koninklijk besluit nr. 300 van 30 maart 1936, artikel 36), inzonderheid lid 1, van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering,

doordat eiser, bij een exploit van dagvaarding van 30 december 1968, bij de rechter in kort geding een rechtsvordering aanhangig had gemaakt om een uitstel tot 30 april 1969 te verkrijgen ten einde te voldoen aan een betaling van 5.000.000 frank die in de op 29 mei 1962 door partijen gesloten overeenkomst was bepaald, en het arrest, ter bevestiging van de beroepen beschikking die de rechtsvordering niet ontvankelijk heeft verklaard, beslist dat deze overeenkomst een verkoop met recht van wederinkoop vormt waarop artikel 1660 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is en dat, al moest men ze ruil noemen, de beginselen van de wederinkoop toepasselijk zouden blijven, dat ze, in tegenstelling met wat eiser betoogt, in werkelijkheid geen inpandgeving uitmaakt en evenmin een lening verbergt, dat verweerder terecht beweert dat daar de zin van de overeenkomsten klaar en duidelijk is zij niet voor uitlegging vatbaar is, ten slotte dat het aanbod van eiser om 5.000.000 frank te betalen en de door hem aangevoerde aanmaningen, die alle van het jaar 1969 dateren dus van na 29 mei 1967, zonder uitwerking blijven,

terwijl, door aldus te beslissen, het arrest uitspraak doet over de rechten van de contractanten, die ernstig betwist werden, en, bijgevolg, de regel miskent dat de beschikkingen in kort geding geen nadeel mogen toebrengen aan de zaak zelf (schending van de artikelen 1039, inzonderheid lid 1, van het Gerechtelijk Wetboek en, voor zoveel als nodig, 806 en 809 (koninklijk besluit nr. 300 van 30 maart 1936, artikel 36), inzonderheid lid 1, van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, op gevaar af van inbreuk te maken op de bevoegdheid en de machten van de gewone rechter (schending van artikel 11 (wet van 26 december 1891, artikel 1), inzonderheid lid 1, 2°, van de wet van 25 maart 1876) :

Over het middel van niet-ontvankelijkheid door verweerder tegen het middel opgeworpen en hieruit afgeleid dat eiser die aan het bestreden arrest verwijt de regel te hebben geschonden dat de beschikkingen in kort geding geen nadeel mogen toebrengen aan de zaak zelf, en daardoor de artikelen 1039, lid 1, van het Gerechtelijk Wetboek, 806 en 809, lid 1, van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering schendt, dit middel niet heeft opgeworpen voor de feitenrechter, dat dit middel nieuw is en, bijgevolg, niet voor de eerste maal voor het Hof van cassatie kan worden aangevoerd :

Overwegende dat het middel tegen het arrest, dat de beschikking bevestigt van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg in kort geding, als grief aanvoert zich in de beoordeling van het recht zelf te hebben gemengd en nadeel toe te brengen aan de zaak zelf met schending van artikel 1039 van het Gerechtelijk Wetboek ;

Dat deze grief erop neerkomt te betogen dat de rechter in kort geding de grenzen van de hem bij de wet toegekende beperkte bevoegdheid heeft overschreden en inbreuk heeft gemaakt op de bevoegdheid van de gewone rechter ;

Overwegende dat de onbevoegdheid van de rechter in kortgeding om het geschil zelf te behandelen absoluut is en de openbare orde raakt en dat het middel dat zich erop beroept voor de eerste maal voor het Hof van cassatie kan worden opgeworpen ;

Dat het middel van niet-ontvankelijkheid niet gegrond is ;

Overwegende dat de door eiser aan de rechter in kortgeding voorgelegde rechtsvordering ertoe strekte ver-

lenging te bekomen van de voor 31 december 1968 vastgestelde termijn van betaling van het bedrag van 5.000.000 frank, die in de overeenkomst van 29 mei 1962, was bepaald, om van verweerder 90 aandelen van de firma « Ça-va-seul » en « Rich Polish » te Vilvoorde weder in te kopen ;

Overwegende dat de rechter in kort geding bij de uitlegging van de litigieuze overeenkomst heeft beslist, zoals verweerder dat betoogde, dat ze een verkoop met recht van wederinkoop vormt, en dat met de toepassing van artikel 1660 van het Burgerlijk Wetboek het recht van wederinkoop voor niet langer dan vijf jaar mag worden bedongen ; dat het arrest, dat vaststelt dat die tijd op 29 mei 1967 verstreek en dat de termijn van vijf jaar, die van strenge toepassing is, niet kan worden verlengd, de beschikking van de eerste rechter heeft bevestigd die de vordering niet ontvankelijk heeft verklaard ;

Overwegende dat het middel het arrest verwijt dat het zich in de beoordeling van het recht zelf heeft gemengd door uitspraak te doen over de rechten van de contracterende partijen, en dat het aldus de regel heeft miskend dat de beschikkingen in kort geding geen nadeel mogen toebrengen aan de zaak zelf, en het aldus artikel 1039 van het Gerechtelijk Wetboek schendt ;

Overwegende dat artikel 1661 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de tijd van vijf jaar vastgesteld bij artikel 1660 van genoemd wetboek van strenge toepassing is en door de rechter niet verlengd kan worden ;

Overwegende dat de in artikel 1244 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde aanvraag om uitstel van betaling geen voorlopige aanvraag is ;

Dat de rechter slechts uitstel van betaling kan verlenen in zover de wet hem dat niet verbiedt, zoals onder meer in geval van verkoop met recht van wederinkoop ;

Dat hij dus noodzakelijk moet nagaan of er geen wettelijk beletsel bestaat voor de inwilliging van de aanvraag ;

Dat, derhalve, de voorzitter van de rechtbank, hoewel hij uitspraak doet volgens de vormen van de rechtspleging in kort geding, inzake aanvragen om uitstel van betaling, niet bij voorraad uitspraak doet en dat zijn beslissing, hetzij uitdrukkelijk, hetzij impliciet, een beslissing over het recht zelf kan bevatten ;

Dat het middel naar recht faalt ;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt eiser in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 13 januari 1972.

Afdelingsvoorzitter : M. J. Valentin.

Raadsheren : MM. L. de Waersegger, Baron J. Richard, J. Busin (verslaggever) en A. Ligot.

Advocaat-generaal : Mr. E. Krings.

Burgerlijke rechtspleging. — Hoger beroep. — Devolutieve kracht. — Bevestiging van een onderzoeksmaatregel. — Verwijzing naar de eerste rechter.

Hoewel, volgens lid 1 van art. 1068 Ger. Wetb., hoger beroep tegen een eindvonnis of tegen een vonnis alvorens recht te doen het geschil zelf aanhangig maakt bij de rechter in hoger beroep, bepaalt het tweede lid echter dat deze de zaak naar de eerste rechter moet verwijzen indien hij, zelfs gedeeltelijk, een door deze laatste bevolen onderzoeksmaatregel bevestigt.

Deze bepaling maakt geen onderscheid naar gelang genoemde maatregel al dan niet werd uitgevoerd of

het aangevochten vonnis benevens deze beschikking nog andere, met name eindbeschikkingen, bevat.

V.z.W. Union générale des Etudiants de l'Université de Liège e.a. t./Messens e.a.

Gelet op het bestreden vonnis, op 15 juni 1970 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Luik;

Over het middel van niet-ontvankelijkheid hieruit afgeleid dat het bestreden vonnis een beslissing uitmaakt alvorens recht te doen en derhalve niet vatbaar is voor beroep in cassatie;

Overwegende dat het bestreden vonnis, dat moest oordelen over het punt of de rechter in hoger beroep de zaak naar de eerste rechter moest verwijzen dan wel kennis mocht nemen van de grond van de zaak, beslist dat, door de devolutieve kracht van het hoger beroep, het hele geschil bij de rechter van de tweede graad aanhangig is gemaakt en hij dus de zaak, die in staat is om ten gronde berecht te worden, moet aanhouden;

Overwegende dat deze door het middel bekritiseerde beslissing een eindbeslissing is en, derhalve, het er tegen gericht beroep in cassatie ontvankelijk maakt;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1068, inzonderheid lid twee, en 1071 van het Gerechtelijk Wetboek (wet van 10 oktober 1967),

doordat, nu ze uitspraak moest doen op de oorspronkelijke hogere beroepen van de eisers tegen het vonnis van de vrederechter waarbij ontvankelijk was verklaard de vordering van de verweerders tot betaling van een vergoeding wegens huurschade en de vordering tot vrijwaring van de tweede eiser tegen de eerste eiseres, en, alvorens recht te doen, een deskundigenonderzoek was bevolen om met name deze schade vast te stellen, alsmede op het tegenberoep dat de verweerders verklaard hadden van hun kant in te stellen, de rechtbank, bij het bestreden vonnis, enerzijds, de hogere beroepen ontvangt en de aangevochten beslissing bevestigt en, anderzijds, de heropening van de debatten beveelt om de partijen in staat te stellen toelichting te geven over de zaak zelf, en om aldus te beslissen hierop steunt dat het Gerechtelijk Wetboek de devolutieve kracht van het hoger beroep aanzienlijk heeft uitgebreid; dat door de akte van hoger beroep het hele geschil voor de rechter van de tweede graad wordt gebracht, die niet alleen verplicht is te beslissen wanneer hij het aangevochten vonnis ongedaan maakt, maar ook wanneer hij het bevestigt, zodat de evocatie de regel en de verwijzing naar de eerste rechter de uitzondering is; dat de tempering van artikel 1068, lid twee, van het Gerechtelijk Wetboek doelt op de gevallen waarin de eerste rechter een onderzoeksmaatregel heeft bevolen waarvan hijzelf de uitvoering verzorgt of nagaat, zoals een getuigenverhoor of de overlegging van een stuk, dat ernaar wordt gestreefd te vermijden dat de beroepsgerechten worden overbelast door ze te verplichten door de eerste rechter toegelaten getuigenverhoor te houden, doch niet op het geval waarin deze laatste een deskundige met een expertise heeft belast; dat ten deze het deskundigenonderzoek was uitgevoerd, zodat de zaak in staat is om ten gronde berecht te worden en dat er voor de rechtbank geen grond bestaat om ze naar de eerste rechter te verwijzen, maar wel om ze aan zich te trekken wegens de devolutieve kracht alleen van het ontvankelijk verklaard hoger beroep; dat echter de partijen die ten principale hoger beroep hadden ingesteld over de zaak zelf geen conclusies hebben genomen, zodat ze daartoe dienen uitgenodigd te worden en te dien einde de heropening van de debatten moet worden bevolen,

terwijl, daarentegen, uit artikel 1068, lid twee, van het Gerechtelijk Wetboek volgt dat de macht van de rechter in hoger beroep om de zaak aan zich te trekken is uitgesloten en dat de zaak naar de eerste rechter moet worden verwezen, niet alleen wanneer de, zelfs gedeeltelijk, bevestigde beslissing een getuigenverhoor of de overlegging van een stuk beveelt, doch, in het algemeen, wanneer ze een onderzoeksmaatregel beveelt, zodat de rechtbank geen kennis mocht nemen van de grond van de zaak, maar, integendeel, de zaak naar de eerste rechter moest verwijzen, daar de beslissing welke de rechtbank verklaart te bevestigen een deskundigenonderzoek had bevolen;

Overwegende dat hoewel, volgens lid 1 van artikel 1068 van het Gerechtelijk Wetboek, hoger beroep tegen een eindvonnis of tegen een vonnis alvorens recht te doen het geschil zelf aanhangig maakt bij de rechter in hoger beroep, het tweede lid van hetzelfde artikel echter bepaalt dat deze de zaak naar de eerste rechter moet verwijzen indien hij, zelfs gedeeltelijk, een door deze laatste bevolen onderzoeksmaatregel bevestigt;

Dat deze bepaling geen onderscheid maakt naar gelang genoemde maatregel al dan niet werd uitgevoerd of het aangevochten vonnis benevens deze beschikking nog andere, met name eindbeschikkingen, bevat;

Dat uit deze overwegingen volgt dat de devolutieve kracht van het hoger beroep ten deze was uitgesloten, daar het bestreden vonnis een beslissing had bevestigd waarbij een deskundigenonderzoek was bevolen;

Dat deze oplossing, die met de wettekst overeenstemt, door de algemene rechtsbeginselen en de ratio legis wordt bevestigd;

Dat, enerzijds, deze procedure het in de wetgeving neergelegde beginsel van de dubbele graad, van rechtsmacht eerbiedigt;

Dat zij, anderzijds, overeenkomt met het door de wet nagestreefde doel dat erop gericht was het overstelpen van de beroepsgerechten te vermijden door ze te ontlasten van de verrichtingen die uit de uitvoering van de door de eerste rechter bevolen onderzoeksmaatregelen voortvloeien;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden vonnis;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Houdt de kosten aan opdat hierover door de feitenrechter uitspraak worde gedaan;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Hoei, zittend houdend in hoger beroep.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 16 januari 1973.

Voorzitter: M. P. Delahaye.

Raadsheer-verslaggever: M. Th. Versée.

Advocaat-generaal: M. F. Dumon.

Stedebouw en ruimtelijke ordening. — Herstel van de plaats in haar vroegere staat. — Rechten van de burgerlijke partij. — Vordering van de gemachtigde ambtenaar of van het college van burgemeester en schepenen.

Het recht van de rechtbank om, benevens de straf, het herstel van de plaats in haar vorige staat te bevelen, en de rechten van de burgerlijke partij, in geval van rechtstreeks herstel tot de door de bevoegde overheid geko-

zen wijze van herstel beperkt, worden door art. 65 van de wet van 29 maart 1962, zoals het vervangen werd bij art. 21 van de wet van 22 december 1970, afhankelijk gemaakt van een vordering van de gemachtigde ambtenaar of van het college van burgemeester en schepenen. De wet stelt niet als vereiste dat bedoelde vordering reeds gebeurd is voordat de strafvordering wordt ingesteld.

Bourdeaud'hui t./ Schiettecatte.

Gelet op het bestreden arrest, op 19 mei 1972 gewezen door het Hof van beroep te Gent;

Over het middel afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet, 182 van het Wetboek van strafvordering, 65 van de wet van 29 maart 1962 zoals vervangen bij artikel 21 van de wet van 22 december 1970, en artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het arrest op strafgebied ook als sanctie het herstel van de plaats in haar vorige staat beveelt en op civielrechtelijk gebied het recht om de plaats in haar vorige staat te herstellen ook aan de burgerlijke partij toekent als schadeloosstelling, op de overweging dat dit herstel gevraagd werd door de directeur voor de provincie Oost-Vlaanderen van het Bestuur van de Stedebouw en de Ruimtelijke Ordening, zoals blijkt uit dezès brieven van 29 december 1970 en 1 maart 1972,

terwijl, eerste onderdeel, de strafvordering reeds voordien bij de Correctionele rechtbank te Oudenaarde aanhangig gemaakt was, overeenkomstig de bepalingen van artikel 182 van het Wetboek van strafvordering, met name door de dagvaarding van 27 oktober 1970, aan eiser betekend op 4 november 1970 om te verschijnen ter terechtzitting van 17 december 1970, zodat de Correctionele rechtbank te Oudenaarde en dus ook het Hof van beroep te Gent, die enkel over die vordering konden statueren en van die vordering mochten kennis nemen, en die vordering geen verzoek tot herstel van de plaats in haar vorige staat konden aantreffen, vermits dergelijk verzoek slechts later geformuleerd werd, namelijk nadat de strafvordering reeds bij de Correctionele rechtbank aanhangig gemaakt was;

tweede onderdeel, de burgerlijke partij enkel dan gerechtigd is het herstel van de plaats in haar vorige staat als schadeloosstelling te vorderen, wanneer de bevoegde administratieve overheid zulks regelmatig verzocht heeft en wanneer dit dus in de strafvordering begrepen is door een regelmatig verzoek vooraf door de administratieve overheid gedaan aan het openbaar ministerie;

derde onderdeel, eiser in zijn ter zitting van 10 februari 1972 van het Hof van beroep genomen conclusies betwistte dat de administratieve overheid, namelijk de bevoegde overheid of het college van burgemeester en schepenen, een regelmatig verzoek hadden gedaan om de plaats te doen herstellen in haar vorige staat, en de brief van 1 maart 1972 daartoe alleszins als laattijdig voorkomt en de brief van 29 december 1970 een dergelijk verzoek niet bevat en ook als laattijdig voorkomt;

Wat het eerste en het tweede onderdeel betreft:

Overwegende dat, zo artikel 65 van de wet van 29 maart 1962, zoals het vervangen werd bij artikel 21 van de wet van 22 december 1970, het recht van de rechtbank om, benevens de straf, het herstel van de plaats in haar vorige staat te bevelen en de rechten van de burgerlijke partij in geval van rechtstreeks herstel tot de door de bevoegde overheid gekozen wijze van herstel beperkt, afhankelijk maakt van een vordering van de gemachtigde ambtenaar of van het college van burgemeester en schepenen, de wet nochtans niet als vereiste stelt dat bedoelde vordering

reeds zou gebeurd zijn vóór de strafvordering wordt ingesteld;

Dat deze onderdelen naar recht falen;

Wat het derde onderdeel betreft:

Overwegende dat eiser in zijn conclusie van 10 februari 1972 alleen stelde dat «noch de bevoegde ambtenaar noch het college van burgemeester en schepenen de bedoelde vordering ter zake formuleren; dat het verzoek van de bevoegde ambtenaar aan het openbaar ministerie gericht om het herstel van de inbreuk te vorderen niet het herstel van de plaats in zijn vorige staat impliceert; dat het arrest deze bewering heeft weerlegd en tevens de conclusie heeft beantwoord door te overwegen dat het herstel van de plaats in haar vorige staat door de bevoegde ambtenaar, de directeur voor de provincie Oost-Vlaanderen van het bestuur van de Stedebouw en van de Ruimtelijke Ordening, werd gevorderd bij dezès brieven van 29 december 1970 en 1 maart 1972, en dat in de tweede brief gepreciseerd wordt dat door het in de eerste brief gevorderde «herstel van de inbreuk» wel het herstel van de plaats in haar vorige staat bedoeld werd;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

En overwegende wat de beslissing over de strafvordering betreft dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

Afdeling Antwerpen

6e Kamer. — 27 december 1972.

Voorzitter: M. de Smedt.

Raadsheren: MM. Paternostre en Hernould.

Advocaat-generaal: M. Van de Velde.

Advocaten: Mrs. De Cannière en Belmans.

Wetten en besluiten. — Overgangsrecht. — Stedebouw en ruimtelijke ordening. — Straffen. — Art. 64 van de wet van 29 maart 1962, gewijzigd bij de wet van 22 december 1970. — Herstelmaatregelen. — Aard. — Rechten van de benadeelde. — Recht op schadeloosstelling en recht op modaliteiten van schadeloosstelling.

De strafbaarheid van de feiten gepleegd onder het stelsel van de wet van 29 maart 1962 op de ruimtelijke ordening en de stedebouw werd behouden onder de thans geldende wet zoals ze gewijzigd werd door de wet van 22 december 1970. In art. 64 werd de straf t.o.v. de eigenaar niet verzwaard, zodat voor feiten die vóór de inwerking-treding van de wet van 1970 gepleegd werden, de in de wet van 1962 bepaalde straf kan toegepast worden; t.o.v. de aannemer is de straf wel verzwaard en dient de minst zware straf, die van de wet van 1962, toegepast te worden (art. 2 S.W.). Het milder karakter van de in de wet van 22 december 1970 bepaalde herstelmaatregelen is zonder invloed voor een toepassing van art. 2 S.W., daar die maatregelen geen straf uitmaken.

Het herstel van de inbreuk door herstel van de plaats in haar vorige staat, ambtshalve (wet van 1962) of op vordering van de overheid (wet van 1970) bevelen, is een maatregel van openbare orde. T.o.v. de derde benadeelde is het een vorm van schadeloosstelling door herstel in natura, en is het van burgerlijke aard.

Voor een inbreuk die vóór de inwerkingtreding van de wet van 1970 voltrokken was, heeft de derde benadeelde een definitief recht op schadeloosstelling; het recht op een bepaalde modaliteit van schadeloosstelling wordt slechts verworven bij een definitieve beslissing van een vonnisgerecht.

O.M. en X. t./ Y.

Overwegende dat de hogere beroepen, inbegrepen incidenteel, regelmatig zijn naar vorm en termijn;

1. Op strafgebied:

Overwegende dat de feiten beklaagden ten laste gelegd, bewezen zijn gebleven door het onderzoek voor het Hof gedaan;

Overwegende dat het echter behoort, als tijdsbepaling daarvan, te lezen: «van 1 april 1968 tot 24 juni 1970» in plaats van «tussen 1 april 1968 en 24 april 1970»;

Overwegende dat de strafbaarheid van deze feiten, alhoewel gepleegd onder het stelsel van de Wet van 29 maart 1962, behouden werd door de thans geldende wet zoals gewijzigd op 22 december 1970;

Overwegende dat de straf ten tijde van het vonnis bepaald ten opzichte van de eerste drie beklaagden — eigenaars — dezelfde is als die welke ten tijde van het misdrijf was bepaald; dat de straf welke ten tijde van het vonnis was gesteld ten opzichte van vierde beklaagde — aannemer — zwaarder is dan die welke ten tijde van het misdrijf gold (art. 64, Wet 29 maart 1962 — art. 20 Wet 22 december 1970); dat er derhalve ten opzichte van vierde beklaagde terecht toepassing werd gedaan van de minst zware straf zoals voorzien door de Wet van 29 maart 1962 (art. 2 S.W.); dat ten opzichte van de overige beklaagden de straffen voorzien door de wet van 1962 konden toegepast worden (Cassatie 23.8.1965, Pas., I, 1207);

Overwegende dat het weliswaar milder karakter van de herstelmaatregelen voorzien door de wet van 22 december 1970 (Verslag Senaat - Parl. Besch. Senaat, zitting 1969-70, nr. 525, p. 85) zonder invloed is voor een toepassing van art. 2 S.W., daar zij onder geen enkel opzicht een straf uitmaken (Cassatie 25.4.1864 - Pas. 1864, I, 227);

Overwegende dat de strafftoemeting door de eerste rechter gedaan, niet in verhouding is met de ernst van de gepleegde inbreuk: dat de uit te spreken boeten als hierna aan te passen zijn; dat er geen aanleiding bestaat tot het verlenen van uitstel desbetreffend;

Overwegende — aangaande de opdecimes — dat de opgelegde boeten te verhogen zijn met 290 in plaats van 190 opdecimes overeenkomstig de Wet van 22 december 1969, de feiten van de telastelegging voortgeduurd hebbend tot na de inwerkingtreding van laatstgenoemde wet op 10 januari 1970;

2. Herstelmaatregelen:

Overwegende dat het herstel van de inbreuk door herstel van de plaats in haar vorige staat, ambtshalve (Wet van 29 maart 1962) of op vordering van de overheid (wet van 22 december 1970) bevolen, een maatregel is van openbare orde (vgl. Schuind, I P., 360 - Cass. 5.3.1923, Pas. 1923, I, 223);

Overwegende dat dit herstel, in hoofde van de derde benadeelde, een vorm van schadeloosstelling door herstel in natura uitmaakt, en van burgerlijke aard is (De Page, deel II, nr. 1026);

Overwegende dat, — nu de wetgever van 1970 geoordeeld heeft dat het openbaar belang niet noodzakelijkerwijze het herstel van de plaats in de vorige staat vereist, — het niet meer van ambtswege kan bevolen worden; dat,

— waar artikel 28 van de wet van 22 december 1970 (artikel 76bis gecoördineerde wetten) toelaat een mildere herstelmodaliteit voor de rechtbank te vorderen zelfs nadat een definitieve beschikking, uitgesproken voor de inwerkingtreding van deze wet, de herstelling in de vroegere staat gelast heeft — de toepassing van mildere herstelmodaliteiten dan oorspronkelijk beoogd zeker kan gevorderd worden tijdens de behandeling der zaak;

Overwegende dat de toestemming hiertoe vanwege de derde benadeelde slechts vereist is in de gevallen dat een voor tenuitvoerlegging vatbaar vonnis of arrest, uitgesproken voor de inwerkingtreding van deze wet, de herstelling van de plaats in de vroegere staat gelast heeft;

Overwegende dat thans, en bij toepassing van artikel 21 van de wet van 22 december 1970 (art. 65, gecoörd. wet), de gemachtigde ambtenaar van het Bestuur van de Stedebouw en de Ruimtelijke Ordening bij brief van 7 februari 1972, en het College van Burgemeester en Schepenen van de gemeente Bouwel bij beslissing van 26 januari 1972, op grond van artikel 65, § 1, C) van de gecoördineerde Wetten, in gezamenlijk akkoord vorderen dat een geldsom zou betaald worden gelijk aan de meerwaarde die het goed door het misdrijf heeft verkregen;

Overwegende dat echter de door elk dezer bestuurlijke overheden, geschatte meerwaarde merklijk verschilt doordat de gemachtigde ambtenaar deze op 205.200 frank en het College van Burgemeester en Schepenen op 6.250 frank begroot;

dat er derhalve aanleiding bestaat tot het gelasten van de hierna omschreven onderzoeksmaatregel;

3. Vordering van de burgerlijke partij:

Overwegende dat de burgerlijke partij — door zich te beroepen op haar «verworven recht» — blijkbaar steunt op de regel van artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek, volgens welke de nieuwe Wet niet toepasselijk is op toestanden ontstaan en volledig voltrokken onder de oude wet;

Overwegende dat de overgangsbepalingen van de wet van 22 december 1970, artikel 28 (gecoörd. wetten, art. 76bis) het verworven recht van de derde benadeelde eerbiedigen, doch dat de burgerlijke partij in haar gevolgtrekkingen uit deze stelregel het begrip van het recht op schadeloosstelling vermengt met dit van de modaliteit der schadeloosstelling;

dat het recht op een bepaalde modaliteit van schadeloosstelling slechts verworven wordt bij een definitieve beschikking;

Overwegende dat — indien het aldus waar is dat het vorderingsrecht op schadeloosstelling definitief door de burgerlijke partij verworven was door het voltrekken van de inbreuk (vgl. De Page, deel I, nr. 231bis) zodat haar vordering ontvankelijk blijft, de modaliteit van de schadeloosstelling dient vastgesteld te worden door het vonnisgerecht;

Overwegende dat de beweerde schade niet vatbaar is voor herstel door afbraak wanneer de werken uitgevoerd werden met een — zelfs laattijdige — vergunning vanwege de bevoegde overheden; dat in dit geval het herstel in specifieke vorm moet ruimen voor geldelijke schadevergoeding;

Overwegende dat beklaagden weliswaar geen vergunning bekwamen; dat de bevoegde overheden echter thans toepassing vorderen van art. 65, § 1 c), zodat, alhoewel de wet deze aangelegenheid niet formeel regelt, er dient aangenomen te worden dat na uitvoering van deze herstelmodaliteit, de gebouwen mogen geacht worden als zijnde in stand gehouden met goedkeuring;

Overwegende dat het recht op schadeloosstelling in hoofde van de burgerlijke partij dan ook beperkt is tot geldelijke schadevergoeding;

Overwegende dat zij haar beweerde schade niet bewijst en dat beklagden deze betwisten; dat zij nochtans, gezien het onderling verband tussen de betrokkenen ervan, niet louter denkbeeldig is, zodat de hiernabevolen onderzoeksmaatregel zich opdringt;

Om deze redenen,

Het Hof,

Rechtdoende op tegenspraak,

Gelet op het artikel 24 der wet van 15 juni 1935 evenals de wetsbepalingen aangehaald in het bestreden vonnis alsmede de artikelen 20 en 21 Wet van 22 december 1970 en de wet van 22 december 1969 en de artikelen 211 en 211 bis van het wetboek van strafvordering, waarvan de heer Voorzitter de beschikkingen ter zitting heeft aangeduid,

ontvangt de hogere beroepen en het incidenteel hoger beroep en rechtdoende :

1. Op strafgebied :

na te hebben vastgesteld dat de feiten gepleegd werden van 1 april 1968 tot 24 juni 1970 ;

bevestigt het vonnis in zover het beklagden schuldig heeft bevonden aan de hun verweten feiten van de telastlegging, en het beschikt heeft over de kosten van eerste aanleg ;

Doet het te niet voor het overige, en desaangaande opnieuw uitspraak doende :

veroordeelt ieder der vier beklagden met éénparigheid van stemmen tot een geldboete van 100 frank, vermeerderd met 290 opdecimen, aldus iedere boete drieduizend frank uitmakende ;

boeten die bij gebreke aan betaling binnen de wettelijke termijn kunnen vervangen worden door een gevangenzitting van één maand voor ieder van deze boete ;

veroordeelt ieder der beklagden tot één/vierde der kosten van hoger beroep gerezen op de strafeis, belopen in het geheel en tot op heden : 1.750 frank ;

2. Over de herstellvordering :

alvorens recht te doen over de gevorderde herstellmaatregelen, benevens de straf, beveelt een deskundigenonderzoek ten einde het Hof toe te laten te oordelen over de meerwaarde die het goed in de telastlegging omschreven, door het misdrijf heeft verkregen ;

benoemt hiertoe als deskundige, Dijckmans Guy, wonende te Turnhout, Kempenlaan 61 ;

met opdracht, alle vereiste vaststellingen te doen, een technisch advies te geven, neergeschreven in een met redenen omkleed verslag ; dit na kennisname van de bundel ;

bepaalt de termijn voor het indienen van het verslag op drie maanden te rekenen vanaf de kennisgeving van dit arrest aan de deskundige ;

verdere kosten voorbehouden ;

3. Over de vordering van de burgerlijke partij :

doet het vonnis te niet, behalve waar het de vordering van de burgerlijke partij ontvankelijk verklaarde ;

verklaart de vordering ongegrond in zover zij strekt tot het herstel van de plaats in de vorige staat ;

En alvorens ten gronde te oordelen over de vordering in zover zij strekt tot het bekomen van schadevergoeding,

beveelt een deskundigenonderzoek ten einde het Hof toe te laten te oordelen over het bestaan en de omvang van de door de burgerlijke partij beweerde schade in-gevolge de door de veroordeelden uitgevoerde werken zoals omschreven in de telastlegging ; (.....)

ARBEIDSHOF TE BRUSSEL

Afdeling Antwerpen.

7e Kamer. — 26 oktober 1972.

Voorzitter : M. Coremans.

Raadsheren in sociale zaken : MM. Kerremans en Baudet.

Advocaat-generaal : M. O. De Leye.

Advocaten : Mrs. W. Landuyt en Van den Bergh
loco E. De Bock.

Beroepsziekten. — Herziening. — Fonds voor de beroepsziekten. — Bevoegdheid.

Vóór 15 juli 1971 bezat het Fonds voor de Beroepsziekten niet de bevoegdheid tot ambtshalve herziening van reeds toegekende vergoedingen. Gezegde bevoegdheid was afhankelijk van een vooraf bij koninklijk besluit te nemen uitvoeringsmaatregel.

Fernandez t./ Fonds voor de Beroepsziekten.

(.....)

Zoals door de rechtspraak reeds is vastgesteld, put het Fonds voor de Beroepsziekten uit de oorspronkelijke tekst van de wet van 24 december 1963 betreffende de schade-loosstelling voor en de voorkoming van beroepsziekten, niet het recht om zijn op grond van artikel 49 van de wet genomen eindbeslissingen ambtshalve te herzien (Cass. 2 oktober 1968, R.W. 2 februari 1969, kol. 1021-1023, en Noot in R.W. 13 april 1969, kol. 1449-1454). Weliswaar heeft de wet van 24 december 1968, in werking getreden op 7 januari 1969, in haar artikel 15 het desbetreffende artikel 49 van de wet van 24 december 1963 aangevuld en het recht op ambtshalve herziening aan het Fonds voor de Beroepsziekten toegekend, doch, door te stellen dat die herziening dient te geschieden op de wijze door de koning bepaald, heeft zij de uitoefening van het alsdan toegekende recht afhankelijk gesteld van een vooraf te nemen maatregel van uitvoering, welke maatregel pas genomen is bij koninklijk besluit van 15 juni 1971, naar luid van zijn artikel 14 in werking getreden op 15 juli 1971. Tot zolang miste het Fonds voor de Beroepsziekten de bevoegdheid om ambtshalve herzieningsbeslissingen te treffen, het recht tot herziening slechts behorende aan wie het door de wet en in de mate van de wet is toegekend.

Uit de voorgaande overweging volgt dat de bestreden beslissingen, alle vóór 15 juli 1971 dienvolgens zonder bevoegdheid genomen, zonder uitwerking zijn, dat het recht van eiser in hoger beroep op de jaarlijkse vergoedingen onverminderd behouden blijft zoals dat recht volgt uit de reeds genoemde beslissing van 10 augustus 1965, dat dan ook geen reden voorhanden is om een deskundig onderzoek naar de graad van werkonbekwaamheid van eiser in hoger beroep te bevelen. Uit voorgaande overweging volgt ook dat het incidenteel hoger beroep zonder grond is.

(.....)

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer. — 13 februari 1973.

Voorzitter dwn. : M. De Brauwere.

Raadsheren : M.M. Viaene en Colle.

Advocaat-generaal : M. De Geest.

1. Openbaar Ministerie. — Onafhankelijkheid t.o.v. de rechters. — Bevel tot voorlegging van dossiers aan de rechtbank. — Machtsoverschrijding.
2. Tussenvonnissen. — Bevel aan O.M. tot voorlegging van

dossiers. — Hoger beroep van O. M. — Ontvankelijkheid. — Gegrondheid. — Evocatie. — Uitspraak over de grond.

1. De magistraten van het Openbaar Ministerie zijn volkomen onafhankelijk van de rechtbanken waarbij zij hun ambt waarnemen. De rechtbanken kunnen derhalve aan het Openbaar Ministerie noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks enig bevel geven, o.m. tot het voorleggen aan de rechtbank van strafdossiers; dergelijk bevel is een machtsoverschrijding.
2. Het door het Openbaar Ministerie ingesteld hoger beroep tegen een tussenvonnis waarbij hem bevel wordt gegeven strafdossiers aan de rechtbank voor te leggen vooraleer over de grond van de zaak uitspraak te doen is ontvankelijk en gegrond.

Nu de zaak in staat van wijzen is, doet de rechter in hoger beroep bij evocatie over de grond van de zaak uitspraak.

In zake O.M. t. » V. d. J.

Gezien het hoger beroep ingediend op 30 november 1972 door het Openbaar Ministerie tegen al de beschikkingen van het vonnis, in zake de beklaagde V. d. J., uitgesproken door de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, correctionele Kamer met drie Rechters, gedateerd 21 november 1972, rechtdoende op tegenpraak, hetwelk:

— alvorens ten gronde uitspraak te doen, beveelt de voorlegging van de dossiers not. 185/72/6 en not 4362/72 waarvan sprake in fine van stuk 5 van huidig dossier;

— de kosten aanhoudt en de zaak verzendt voor onbepaalde tijd;

.....

Overwegende dat het Openbaar Ministerie tijdig en regelmatig hoger beroep heeft ingesteld;

Overwegende dat de eerste Rechter een machtsoverschrijding heeft gepleegd door, vooraleer over de grond van de zaak uitspraak te doen, aan het Openbaar Ministerie bevel te geven twee dossiers, genoteerd op het parket van de Procureur des Konings te Dendermonde, aan de Rechtbank voor te leggen;

Overwegende immers dat de officieren van het Openbaar Ministerie volkomen onafhankelijk zijn van de rechtbanken waarbij zij hun ambt waarnemen; dat hieruit volgt dat de rechtbanken aan het Openbaar Ministerie noch rechtstreeks noch onrechtstreeks enig bevel kunnen geven;

Overwegende dat de zaak in staat van wijzen was en het Hof bij evocatie over de grond uitspraak dient te doen;

Overwegende dat de telastelegging, zoals omschreven in de dagvaarding, door het onderzoek bewezen is in hoofde van de beklaagde;

Overwegende dat, nu de beklaagde nog geen veroordeling heeft ondergaan tot een criminele straf of tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan zes maanden en er mag verhoopt worden dat hij zich niet meer zal schuldig maken aan wetsovertreding, het passend voorkomt de tenuitvoerlegging van de opgelegde gevangenisstraf, in de mate zoals hierna zal worden bepaald, voor een termijn van vijf jaar uit te stellen;

Op die gronden,

Het Hof,

Recht doende op tegenspraak;

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935, artikelen 211 en 215 van het Wetboek van Strafvordering, artikelen 373 al. 1 en 3, 374, 378, 79, 80, 31 33 van het Strafwetboek, artikelen 8, § 1 en 14 § 1 der wet van 29.6.1964, artikel 1/a-b der wet van 25.10.1950, al deze wetsbepalingen

door de heer wd. Voorzitter ter terechtzitting van heden aangeduid;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en, erover beslissende,

Doet het aangevochten vonnis teniet en, opnieuw wijzende, bij evocatie,

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

2° Kamer. — 17 november 1972.

Voorzitter: M. I. De Weerd.

Advocaten: Mrs. O. Dyck en J. Stevens
loco L. Schöller.

Financieringshuur. — Begrip.

Wanneer een partij in een zg. « verkoopcontract » bij een verkoper van machines, een machine bestelt met het uitdrukkelijk beding, dat de betaling door leasing door de zorgen van de maatschappij X zal geschieden, hebben de partijen een leasing-overeenkomst willen sluiten, waarbij echter de tussenkomst van een leasing-maatschappij vereist is.

Leasing is een complexe operatie, waarbij essentieel is, dat de verkoper zijn materieel verkoopt aan een koper-financieringsinstelling, die het materieel op haar beurt in huur geeft — met eenzijdige verkoopoptie — aan de kredietnemer.

P.V.B.A. Ets. De Ronde en Drubbel t./N.V. Reacorp.

Aangezien bij overeenkomst van 20.8.1971, genaamd « contrat de vente » verweerster bij eiseres een vorklift bestelde voor de prijs van 281.900 frank.

Aangezien de overeenkomst uitdrukkelijk bepaalt dat de betaling zal geschieden door leasing over 48 maanden door de zorgen van de N.V. Locabel;

Aangezien deze leasing-overeenkomst blijkbaar niet tot stand is gekomen en verweerster aan eiseres heeft laten weten dat de aankoop derhalve niet kon doorgaan,

Aangezien partijen uitdrukkelijk een leasing-overeenkomst hebben willen afsluiten waarbij echter de tussenkomst vereist is van een derde nl. de « leasingmaatschappij »;

Aangezien de « leasing » een complexe operatie is, waarbij essentieel is dat de verkoper zijn materiaal verkoopt aan een koper-financieringsinstelling, die het materiaal op haar beurt in huur geeft — met eenzijdige verkoopoptie — aan de kredietnemer;

Aangezien verweerster, toekomstige huurster, niet als koper kan worden beschouwd en de overeenkomst van 20.8.71 dan ook niet kan worden beschouwd als een « verkoopcontract », al wordt die naam er ten onrechte door partijen aan gegeven;

Aangezien de overeenkomst van 20.8.1971 hoogstens als een verkoopaanbod van de leverancier kan worden beschouwd, eerste schakel in een leasing-overeenkomst (Vincent & Dehan in RCJB 1967, p. 237);

Aangezien de definitieve leasing-overeenkomst echter niet tot stand is gekomen en er geen aanleiding bestaat de overeenkomst van 20.8.19/1, in feite een verkoopaanbod, te verbreken lastens verweerster;

Aangezien de eis dan ook niet gegrond is;
(.....)

NOOT. — De eiseres heeft in het vonnis berust.

ARBEIDSRECHTBANK TE GENT

Afdeling Eeklo.

9e Kamer. — 22 juni 1972.

Voorzitter : M. L. Lampaert.

Rechter : M. J. D'Asseler.

Rechter in sociale zaken : M. A. De Wolf.

Openbaar ministerie : M. Verhofstadt.

Advocaat : Mr. Van de Voorde loco Verhaest.

Ziekte- en invaliditeitsverzekering zelfstandigen. — Arbeidsongeschiktheid. — Tijdvak primaire ongeschiktheid. — Lichte werkzaamheid. — Voortzetting bedrijf.

In een tijdvak van primaire arbeidsongeschiktheid hebben geen invloed op het bestaan van de arbeidsongeschiktheid, het feit dat de belanghebbende een lichte werkzaamheid uitoefent die geen verband houdt met zijn beroepsbezigheden als zelfstandige en het feit dat het bedrijf nog voortgezet wordt op zijn naam.

X. t./ Landsbond der Christelijke Mutualiteiten.

In feite :

Eiser is sedert 1 juli 1964 als zelfstandige aangesloten bij de verwerende partij.

Op 27 oktober 1971 stuurde hij een getuigschrift van arbeidsonbekwaamheid aan verwerende partij, waaruit bleek dat deze ongeschiktheid op 23 oktober 1970 een aanvang had genomen.

Krachtens artikel 87 § 2, laatste lid van het Koninklijk Besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een verzekering tegen arbeidsongeschiktheid ten voordele van zelfstandigen, kon het tijdvak van arbeidsongeschiktheid slechts ingaan op 1 juli 1971.

Op 3 februari 1972 werd betrokkene ervan in kennis gesteld dat zijn arbeidsongeschiktheid door de adviserende geneesheer van verwerende partij niet werd erkend.

Eisende partij was op dat ogenblik in een periode van primaire arbeidsongeschiktheid.

Eisende partij diende verhaal in tegen de beslissing van de adviserende geneesheer bij aangetekend schrijven op 22 februari 1972 gericht aan de griffie van onze rechtbank.

Een medisch attest afgeleverd door Dr. Dieryck van Brugge bevestigt een arbeidsongeschiktheid van 100%.

In rechte : (...)

De betwisting gaat ter zake over de staat van arbeidsongeschiktheid van eisende partij.

Uit stuk DA2 (verslag van de adviserende geneesheer van verwerende partij) blijken de beweegredenen die geleid hebben tot de afwijzende beslissing die de adviserende geneesheer getroffen heeft: «Mijns inziens is het duidelijk met zijn aandoening dat patiënt als landbouwer op 14 Ha geen totale werkongeschiktheid heeft. Wel zou hij gebeurlijk kunnen in aanmerking komen voor 66%. Om die reden heb ik de arbeidsongeschiktheid in het kader van de uitkeringsverzekering voor zelfstandigen geweigerd.»

De adviserende geneesheer besluit dus blijkbaar tot het niet erkennen van de arbeidsongeschiktheid van eiser omdat hij landbouwer is met 14 Ha landbouwgrond. Dit is niet in overeenstemming met artikel 19 van het K.B. van 20 juli 1971 noch met de algemene bedoelingen van genoemd Koninklijk Besluit.

Artikel 19 stelt de volgende voorwaarden :

1. de aanwezigheid van letsels of functionele stoornissen
2. het beëindigen van de taken die verband houden met de beroepsbezigheden als zelfstandige en die betrokkene waarnam vóór de aanvang der arbeidsongeschiktheid

3. een causaal verband tussen die beide eerste voorwaarden

4. geen andere bezigheid uitoefenen hetzij als zelfstandige, of als helper, hetzij in een andere hoedanigheid.

Over de eerste voorwaarde, de aanwezigheid van letsels of functionele stoornissen, bestaat niet de minste twijfel : deze blijken voldoende uit de gegevens van het dossier. Indien de tweede voorwaarde vervuld is, bestaat er evenmin twijfel over het causaal verband.

De vraag steelt zich uitsluitend over het al dan niet vervuld zijn van de tweede en van de vierde voorwaarde, nl. of eiser al dan niet de taken heeft beëindigd die verband hielden met de beroepsbezigheden als zelfstandige en die hij waarnam voor de aanvang der arbeidsongeschiktheid en of eiser al dan niet een andere bezigheid uitoefent hetzij als zelfstandige of als helper, hetzij in een andere hoedanigheid.

Vóór de arbeidsongeschiktheid was betrokkene landbouwer op een middelgroot landbouwbedrijf van 14 Ha. Een dergelijke zelfstandige activiteit brengt mee :

1. de leiding van het bedrijf (aankoop, verkoop, planning, toezicht en gezag)

2. het verrichten van — soms zware — arbeid gedurende zeer vele uren per dag.

Uit het dossier blijkt dat de adviserende geneesheer sinds 1966 over 23 medische verslagen van Dr. Roussel, psychiater te Brugge, beschikt betreffende de toestand van eiser. Uit die verslagen blijkt o.m. : «Hij presteert weinig wat het werk op de hofstede betreft sinds begin mei » (6 juni 1969); «Hij blijft goed gestabiliseerd, kan wat licht werk doen onder controle » (27 augustus 1970); «Houdt zich bezig met lichte activiteit doch onder controle » (20 juli 1970).

Uit het verslag van Dr. Dieryck (22 februari 1972) blijkt het volgende : «houdt zich bezig met lichte werkzaamheden, doch bemoeit zich niet veel meer met zijn zoon. Soms heeft hij wat last van angst gepaard met beven en af en toe wat duizeligheid, zonder begeleidende symptomen.» ... Bij psychologisch onderzoek blijkt dat patiënt een lichte vorm van debiliteit vertoont (I.Q. lager dan 70), met daarenboven in alle testen tekenen van een milde deterioratie. Dit samengevoegd met het feit dat patiënt voortdurend recidiverende depressies vertoont laat ons besluiten dat patiënt 100% werkongeschikt is ».

Uit dit alles blijkt zeer duidelijk dat betrokkene niet meer bij machte is de diverse taken, waaruit zijn persoonlijke activiteit bestaat, waar te nemen en dat hij een einde heeft gesteld aan het volbrengen der taken die verband houden met zijn beroepsbezigheden als zelfstandige landbouwer en dit sinds de datum waarop de arbeidsongeschiktheid is ingetreden, omdat het vooreerst uitgesloten is dat iemand met een lichte vorm van debiliteit en een I.Q. van minder dan 70 in staat zou zijn de leiding van het bedrijf waar te nemen en vervolgens omdat de «lichte werkzaamheid onder controle » niets te zien heeft met het uitoefenen van de zelfstandige activiteit als landbouwer. Er dient inderdaad een onderscheid gemaakt te worden tussen een zelfstandige, die op grond van letsels en functionele stoornissen genoodzaakt is tot een verminderde lichamelijke activiteit, doch die daarom niet noodzakelijk moet beschouwd worden als hebbende zijn activiteit gestaakt en iemand, zoals eiser, die op grond van letsels en stoornissen nog enkel wat licht werk kan verrichten, dat niet beschouwd mag worden als het volbrengen van de taken die verband houden met zijn beroepsbezigheden als zelfstandige. Er dient hier trouwens verwezen te worden naar de commentaar bij artikel 19 in het verslag aan de Koning bij het Koninklijk Besluit van 20 juli 1971 (6e lid) «Het spreekt vanzelf dat de non-activiteit met gezond verstand dient beschouwd. Het begrip van volledige 100% inactiviteit is een theoretisch begrip dat slechts in extreme gevallen in de praktijk teruggevonden wordt ». Om dezelfde reden dient te worden vast-

gesteld dat de lichte activiteit, waarvan meermaals sprake is in de briefwisseling waarnaar de adviserende geneesheer verwijst, niet kan beschouwd worden als zijnde een andere bezigheid als zelfstandige of als helper noch in een andere hoedanigheid, omdat het onbetwistbaar is dat deze lichte bezigheid eerder een therapeutische waarde heeft en tenslotte van zeer weinig betekenis is en niet efficiënt is als arbeidsprestatie.

Er dient te worden vastgesteld dat eiser werkelijk voldoet aan de voorwaarden gesteld in artikel 19 van het K.B. van 20 juli 1971.

Het feit dat het bedrijf nog voortgezet wordt op naam van eiser heeft ter zake geen belang. Essentieel is immers dat eiser niet meer bij machte is de diverse taken waaruit zijn persoonlijke activiteit bestaat waar te nemen en die ook niet meer waarneemt, zodat deze taken door iemand anders, hetzij de echtgenote, een bloed- of aanverwant of een werknemer moeten uitgeoefend worden. Het verslag aan de Koning laat hierover niet de minste twijfel bestaan in verscheidene passussen. «De arbeidsongeschiktheidsverzekering alleen zien in functie van de al dan niet voortzetting van het bedrijf is irrealistisch en miskent de economische aard van het bedrijf. De vergoedingen bij ongeschiktheid koppelen aan het verdwijnen van het bedrijf in hoofde van de gerechtigde zou een tegennatuurlijke oplossing zijn» (10e alinea). «Dit brengt een eerste conclusie: het bedrijf als zodanig blijft buiten beschouwing. Dit schept klaarheid, vermijdt fictieve toestanden en speculaties en houdt rekening met de sociale en economische realiteit». (14e alinea).

Het verhaal komt derhalve gegrond voor.

De heer Verhofstadt heeft schriftelijk advies uitgebracht in openbare terechtzitting.

Om deze redenen,

De arbeidsrechtbank te Gent, afdeling Eeklo,
Beslissend op tegenspraak,

Ontvangt de vordering, verklaart ze gegrond, vernietigt de bestreden beslissing van de adviserende geneesheer dd. 3 februari 1972 en

recht doende zegt dat eiser dient te worden erkend zich te bevinden in staat van arbeidsongeschiktheid in de zin van artikel 19 van het K.B. van 20 juli 1971 sinds 1 juli 1971 en zulks tot de datum waarop aan deze arbeidsongeschiktheid een einde zal gesteld worden bij een nieuwe beslissing of waarop hij de taken zal hervatten die verband houden met zijn beroepsbezigheid als zelfstandige en die hij voor de aanvang van de arbeidsongeschiktheid waarnam of waarop hij een andere bezigheid hetzij als zelfstandige of als helper, hetzij in een andere hoedanigheid zal uitoefenen.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE BRUSSEL

23° Kamer. — 28 oktober 1969.

Voorzitter: M. Terlinden.

Openbaar Ministerie: Mr. Vandeplas.

Flessentrekkerij. — Huurrijtuig. — Bedieningsgeld.

Bij het huren van een taxi is de prijs die betaald moet worden, de op de taxameter aangegeven prijs, vermeerderd met het bedieningsgeld, dat het loon van de chauffeur is. Deze totale prijs wordt door art. 580 bis Sw. beschermd.

Morel t./...

Beklaagd van in het gerechtelijk arrondissement Brussel, op 12 maart 1969,

wetende dat hij in de volstreckte onmogelijkheid verkeerd om te betalen, een huurrijtuig gehuurd te hebben voor een som van 85 frank. ten nadele van de N. V. «B.A.T.»,

met de omstandigheid dat hij het misdrijf gepleegd heeft sedert het vonnis van 23 november 1964, uitgesproken door de correctionele rechtbank van Brussel en dat kracht van gewijsde had op het ogenblik der feiten, hem veroordeeld heeft uit hoofde van afzetterij, tot 8 dagen gevangenisstraf.

Nota van het O.M.

Geïnspireerd door de Franse wet van 26 juli 1873, aangevuld door de wet van 31 maart 1926, werd door onze wetgever op 23 maart 1936 het misdrijf van flessentrekkerij ingevoerd tot bereiking van een afdoende bescherming van een groep handelaars, wier beroep meebrengt dat ze aan hun klanten krediet schenken bij het verlenen van diensten of bij de levering van goederen omdat het gebruikelijk is dat ze slechts na het verbruik van de goederen of na het verstrekken van de diensten worden vergoed en die aldus ook vaak slachtoffer zijn van afzetters en banjerheren.

De wanbetaling is natuurlijk één van de hoofdbestanddelen van dit nieuwsoort misdrijf. Rechtsleer en rechtspraak zijn het erover eens dat de prijs volledig of integraal dient te worden betaald (J. Constant, *Le délit de la grivèlerie et droit belge et en droit français*, R.D.P., 1940, p. 295; Marchal & Jaspar, *Droit criminel*, n° 1613; R.P.D.B. suppl. 2, v° *Grivèlerie*, n° 13; Encycl. Dalloz, *Code pénal*, v° *Filouterie*, n° 8), maar noch de voorbereidende werken, noch de doctrine hebben duidelijk omschreven wat door de «volledige» of «integrale» prijs dient te worden verstaan.

Er mag worden aangenomen dat de dienstverlening of de verkoop van verbruiksgoederen overeenkomsten van civielrechtelijke aard zijn (Marchal & Jaspar, *op. cit.*, n° 1613), terwijl de wet van 23 maart 1936 slechts een bijkomende strafrechtelijke sanctie oplegt bij wanbetaling. Vooraf wordt een uitdrukkelijk of stilzwijgend akkoord tussen handelaar en verbruiker verondersteld omtrent de aard en de omvang en de prijs van het geleverde goed of de gepresteerde dienst.

Er wordt bijgevolg verondersteld dat de verbruiker de prijs of de prijsberekening kent, zoniet dat hij zich op voorhand akkoord verklaart met de aanrekening van de prijs, daar elke betwisting hieromtrent na het verbruik van de goederen of na het verstrekken van de diensten laattijdig wordt beschouwd.

Voor zover de prijzen stoken met de economische wetgeving, staat het de handelaar vrij deze naar goeddunken vast te stellen: benevens de kostprijs mag hij ook zegelrechten, verblijftaksen, toeslag voor televisie, radio of extra-verwarming aanrekenen. Niets belet een hotelhouder garagekosten voor het bergen van een voertuig aan te rekenen of een restauranthouder het couvert in rekening te brengen. De hotelgast of de fijnproever dienen ook deze bijkomende kosten te vereffenen zo ze deze diensten hebben aangevraagd na kennisneming der voorwaarden of in geval de aanrekening van deze diensten gebruikelijk is.

Ook de bediening in een eethuis, hotel of herberg en bij taxidiensten is een dienstverlening. Het is een vaststaand gebruik in Brussel dat het bedieningsgeld 10% bedraagt in drankgelegenheden, 15% in eethuizen en 20% bij taxi's. Dit bedieningsgeld is dikwijls de enige vorm van bezoldiging van het personeel.

Deze fooi maakt deel uit van de prijs die verschuldigd is voor het verbruikte goed of de gepresteerde dienst.

De niet-betaling ervan valt bijgevolg eveneens onder de toepassing van artikel 508 bis van het Strafwetboek. Het zou trouwens sociaal niet te verantwoorden zijn dat de wetgever de werkgevers zou beschermen zonder dezelfde bezorgdheid te vertonen jegens werknemers die bedreigd worden in hun loon.

Een recent koninklijk besluit van 27 juni 1969 houdende politiereglement betreffende de exploitatie van de taxi-diensten maakt in zijn artikel 3 gewag van «het gebruikelijk percent van de fooi», hetgeen meteen de wettelijke erkenning van het bestaande gebruik inhoudt.

In onderhavig geval belooft het bedrag van de flessen-trekkerij 85 fr., prijs van de rit, en bovendien 17 fr. van de fooi, hetzij samen 102 fr.

A. Vandeplass.

De Procureur des Konings,

Vonnis

(.....)

Overwegende dat de volledige prijs welke uitbetaald moet worden de prijs van de teller is + 20 % welke het loon is van de chauffeur ;

— dat het die globale prijs is welke door de wet beschermd is ;

— dat de dagvaarding bijgevolg in die zin moet verbeterd worden bij toevoeging van een bedieningsgeld dat voor een rit per taxi 20 % bedraagt t.w. 85 + 17 = 102 frs. ;

— dat de zo verbeterde betichting bewezen is ;

(.....)

VREDEGERECHT TE DEURNE

25 februari 1972.

Rechter : M. W. de Messemaeker.

Advocaten : Mrs. A. Smets en G. Tielemans.

Handelshuur. — Hernieuwing. — Kennisgeving van anders-luidende voorwaarden. — Huurprijs. — Koppeling aan de index van de kleinhandelsprizen.

Ook als in de aanvankelijke handelshuurovereenkomst geen indexclausule opgenomen was, komt zulke clausule bij de hernieuwing als gerechtvaardigd voor ingevolge de evolutie van de gebruiken en ingevolge de noodwendigheden van de huidige economische situatie.

Vermeulen t. / Poldervaert.

Overwegende dat eiseres bij haar schriftelijke conclusies de huurhernieuwing vraagt van het handelshuis gelegen te Wijnegem, Turnhoutsebaan 377, voor een nieuwe periode van 9 jaar met ingang op 1.5. 1972 aan een huurprijs van 9.000 fr per maand of 108.000 fr. per jaar.

Overwegende dat verweerder bij zijn schriftelijke conclusies een huurverlenging van 9 jaar aanbiedt aan een huurprijs van 9.000 fr. per maand of 108.000 fr. per jaar, gekoppeld aan de index ;

Overwegende dat de door Ons aangestelde deskundige de huidige huurwaarde van het betrokken handelspand, bestaande uit gelijkvloers met keldering en achter appartement op 1e verdieping, raamt op 9.000 fr. per maand of 108.000 fr. per jaar, belastingen op het eigendom ten laste van de verhuurder ;

Overwegende dat deze huurprijs Ons als billijk voorkomt en door partijen worden aanvaard ;

Overwegende dat, wat de door verweerder gevraagde indexclausule betreft, er vooreerst dient vermeld dat de oorspronkelijke huurovereenkomst, afgesloten op 23.4.1963, de indexclausule niet inhoudt ;

Overwegende dat de rechtspraak verdeeld is over het punt of het inlassen ener indexclausule al dan niet gerechtvaardigd is wanneer ze niet voorzien is in de oorspronkelijke huurovereenkomst (zie desbetreffende : Les Nouvelles, Baux Commerciaux, 1970, n° 1808 en 1809 met pro en contra rechtspraak) ;

Overwegende dat een clausule van indexering alleszins geoorloofd is zodat zij, zonder wetsverkrachting, in de nieuwe huurovereenkomst op verzoek van één der partijen kan worden ingelast ;

Overwegende dat, zodoende, zich alleen de vraag stelt of deze clausule in billijkheid dient opgelegd of niet ;

Overwegende dat de indexering der prijzen en lonen, reeds sedert ettelijke jaren als een positief en onoverkomelijk feit aanvaard, tot doel heeft de steeds hernieuwd optredende muntontwaarding te ondervangen ;

Overwegende dat, wanneer deze indexering als normaal aanvaard wordt van alle loontrekkenden, even goed als voor de produkten die aan de verbruikers te koop worden aangeboden, ze als even normaal voorkomt in hoofde van de eigenaar van een onroerend goed, welke, zonder indexering der huurprijzen, zijn inkomsten uit dit onroerend goed benadeeld ziet tegenover hem voor wie de indexering reeds sedert ettelijke jaren een verworven feit is ;

Overwegende dat, ten andere, de index-clausule ook meebrengt dat, ingeval van daling van het indexcijfer, de huurprijs in verhouding daalt, zodat de indexering de meest billijke oplossing brengt in de huidige fluctuerende economische toestand ;

Overwegende dat, zo weliswaar de oorspronkelijke huurovereenkomst geen index clausule omvat, men nochtans niet uit het oog mag verliezen dat deze overeenkomst dagtekent van 1963, en dat, alsdan, de economische toestand niet dezelfde was als nu ;

Overwegende tenslotte dat, zo inderdaad art. 6 der wet van 30.4.1951 de mogelijkheid voorziet na ieder triennaast de huurprijs te doen herzien, deze herziening onderworpen is aan bepaalde door de wet zelve gestelde voorwaarden, meer bepaald aan het bestaan van nieuwe omstandigheden ; dat de inmiddels opgetreden muntontwaarding niet als een « nieuwe omstandigheid » wordt aanzien, of dit argument allerzins erg betwistbaar is, zodat de driejaarlijkse mogelijkheid tot herziening geen voldoende argument is om de indexclausule aan de eigenaars van het onroerend goed te ontzeggen ;

Overwegende dat derhalve de indexclausule, onder de hiernabepaalde voorwaarden, als gerechtvaardigd voorkomt ingevolge de evolutie der gebruiken en ingevolge de noodwendigheden der huidige economische situatie ;

Overwegende dat, wat de gerechtskosten betreft, het Ons als billijk voorkomt $\frac{1}{2}$ dezer kosten ten laste van eiser te leggen ;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter voornoemd,

rechtdoende op tegenspraak en na alle strijdige aanspraken en middelen als ongegrond of ondoeltreffend van de hand gewezen te hebben ;

Verlenen aan eiseres een huurhernieuwing van negen jaar ingaand op één mei 1972, betreffende het door haar in huur genomen handelshuis, gelegen te Wijnegem, Turnhoutsebaan 377, en dit aan een huurprijs van 9.000 fr. per maand of 108.000 fr. per jaar, deze huurprijs gekoppeld aan het indexcijfer der kleinhandelsprizen op 1 mei 1972, met dien verstande dat elke stijging of daling van de index met vijf punten de huurprijs zonder voorafgaande verwittiging met vijf ten honderd doet toenemen of verminderen en zulks met ingang van de eerste daaropvolgende te vervallen huur ;

Veroordelen verweerder tot de helft der kosten.

NOOT. — Zie A. Pauwels, A.P.R., Handelshuur, nr. 299.

EUROPEES RECHT

Weekoverzicht van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

Week 26 februari - 3 maart 1973.

Nr. 6/73.

I. Arresten

Zaak 62/72

Bollmann (prejudiciële zaak)

Nogmaals de kalkoenestaarten — (proceskosten).

In 1969 had het Hof van Justitie uitspraak gedaan over de — door het Bundesfinanzhof naar het Hof verwezen vraag of door een Duitse importeur uit de Verenigde Staten ingevoerde kalkoenestaarten als *vlees van kalkoenen* waren onderworpen aan de communautaire heffing bij invoer uit derde landen, of daarvan als slachtafval van kalkoenen waren vrijgesteld. (Het Hof had verklaard dat het hier om slachtafval ging).

Naderhand vorderde de importeur van de wederpartij (de directie van de Duitse douane) vergoeding van de kosten, verbonden aan de procedure voor het Hof van Justitie te Luxemburg. De bevoegde Duitse autoriteit kende hem weliswaar een bepaald bedrag toe wegens pleitkosten, porti en reiskosten van en naar Luxemburg, doch besliste tot verlaging van het bedrag dat was gevorderd wegens honorarium van de advocaat, omdat volgens haar het geding voor de Duitse rechter en dat voor het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen moet worden geacht te dienen voor slechts één enkele rechterlijke instantie. De importeur nam hiermee geen genoegen en bracht de zaak voor het Bundesfinanzhof dat op zijn beurt het Hof van Justitie verzocht om uitlegging van 's Hof's reglement voor de procesvoering op dit punt.

Het Hof verklaarde voor recht dat de vereffening en terugvorderbaarheid van de kosten, verbonden aan de prejudiciële verwijzing, zich richten naar de in het hoofding geldende nationale voorschriften. In casu zal dus het Bundesfinanzhof aan de hand van het Duitse recht over deze vordering hebben te beslissen.

Zaak 73/72

Bentzinger (prejudiciële zaak)

Sociale zekerheid van migrerende werknemers.

Een Duits ingenieur, woonachtig in Duitsland en van 1958 tot 1963 in dienst van een Duitse werkgever, is sedert dien met instemming van zijn Duitse werkgever werkzaam bij een Franse firma in de Elzas.

In 1970 kreeg hij in Frankrijk een arbeidsongeval. Toen hij een verzoek om uitkering indiende bij het Duitse bureau voor sociale zekerheid werd dit afgewezen. De rechter in eerste aanleg vernietigde dit afwijzend besluit, op grond dat in de gemeenschapsregeling inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers is bepaald dat werknemers in loondienst en daarmee gelijkgestellten die hun werkzaamheden gewoonlijk verrichten op het grondgebied van verschillende Lid-Staten, — behoudens uitzonderingen — vallen onder de wetgeving van de Lid-Staat op wiens grondgebied zij woonachtig zijn.

De bevoegde beroepsinstantie, waaraan de zaak was voorgelegd, wendde zich op haar beurt tot het Hof van Justitie met de prejudiciële vraag of de betrokken regeling impliceert dat de werknemer zijn werkzaamheden voor één enkele werkgever in verschillende Lid-Staten verricht, ofwel dat dit voorschrift tevens van toepassing is wanneer

de werknemer werkt voor verschillende werkgevers in meer dan één Lid-Staat.

Het Hof van Justitie verklaarde voor recht dat de vraag of de werknemer in dienst is van één of meerdere werkgevers niet van invloed is op de toepasselijkheid van de desbetreffende bepaling van gemeenschapsrecht.

II. Conclusies van de Advocaat-generaal

Zaak 72/72

Baer (prejudiciële zaak)

Advocaat-generaal Roemer heeft conclusie genomen in een door het Bundesverwaltungsgericht naar het Hof verwezen prejudiciële zaak betreffende de geldigheid van een beschikking van de Commissie, waarbij Duitsland werd gemachtigd de aankopen voor interventie met betrekking tot bepaalde granen te beperken.

BALIELEVEN

Internationale Unie van Advocaten.

Congres te Madrid van 23 tot 28 september 1973.

Onze lezers werden op de hoogte gehouden van de moeilijkheden die zich hebben voorgedaan tussen de overheden van de Spaanse Balie en het Spaans Ministerie van Justitie.

Naar het schijnt zijn deze moeilijkheden op goede weg om tot een oplossing te komen. In elk geval hebben onze Spaanse confraters ten eerste verlangd dat de Internationale Unie van Advocaten hen zou helpen door het congres dat gepland was te Madrid aldaar te handhaven en het eventueel aan te passen aan de omstandigheden.

Daarom heeft het bureau van de Internationale Unie van Advocaten op 24 maart 1973 de hiernavolgende motie gestemd

« Daar de leden van de bestendige commissie van de Algemene Raad der Spaanse Balie de wens hebben uitgedrukt dat het congres van de Internationale Unie van Advocaten in elk geval te Madrid zou plaats hebben, is dit congres definitief vastgesteld op de voorziene data van 23 tot 28 september. De manifestaties zullen aangepast worden aan de omstandigheden ten einde aan de Spaanse advocaten een zo nuttig mogelijke bijstand te verzekeren. »

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen.

Voordracht door Dr. Renée Portray.

Op 20 maart jl. had de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen een wetenschappelijke voordrachtavond ingericht in de prachtige raadszaal van de Kredietbank in het Torengbeouw. De ruime zaal was volledig bezet en onder de prachtige wandtapijten, naar de kartons van Floris Jespers, hadden een aanzienlijk aantal confraters en ook magistraten met hun families plaats genomen.

De spreekster was Dr. Renée Portray, echtgante van Mr. G.S. Kirchen, Stafhouder der Balie van Brussel. Zij had als onderwerp gekozen: « De dood van een mongooltje ».

In zijn inleiding van de spreekster wees de voorzitter van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen, Mr. F.C. Collin, op de uitzonderlijke wetenschappelijke verdiensten van Dr. Portray, die hoogleraar is aan de Universiteit te Brussel en die de spil is van talrijke internationale organisaties tot hulp aan handicapte kinderen.

In zijn inleidingsrede deed de Voorzitter schalks opmerken dat de toestanden in ons land wel erg veranderd zijn wanneer thans de echtgenote van de Stafhouder der Balie

van Brussel, in voortreffelijk nederlands, een wetenschappelijke voordracht komt houden voor de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen.

Gedurende anderhalf uur heeft de spreekster onafgebroken de talrijke aanwezigen geboeid. Het thema van haar spreekbeurt werd ingegeven door een uiterst pijnlijk voorval dat zij zelf heeft meegemaakt in de Verenigde Staten. Een mongools kindje dat kort na zijn geboorte leed aan een afsluiting van de duodenum diende bij hoogdringendheid geopereerd te worden. Gebeurde dit niet dan was het kind veroordeeld om van honger te sterven. De ouders weigerden de toestemming om tot de heilkundige bewerking over te gaan. Gezien de gehandicapte toestand van het kind verkozen zij dat het niet in leven zou blijven en het is dan ook na een drietal weken ineengeschrompeld gestorven.

Het is bij velen de overtuiging dat het verkieslijker is dat gehandicapte kinderen niet in leven zouden blijven daar hun een leven wacht van ongeluk voor henzelf en voor hun familie en het oneindig verkieslijker is dat zij dit leven niet zouden meemaken.

Het is tegen deze mening dat de spreekster zich hardnekkig verzette, met de felheid van haar overtuiging en met een rijke voorraad wetenschappelijke argumenten.

De voordrachtgeefster wees op de verkeerde meningen die zozeer verspreid zijn betreffende de oorsprong van de abnormaliteit van sommige kinderen, die in verband wordt gebracht met erfelijkheidsfactoren, zelfs met schuld van ouders of van voorouders.

Hiertegen werd met klem gewaarschuwd. Het feit bijvoorbeeld dat een kind als mongools kind geboren wordt hangt af van het zuiverste toeval. Het is wetenschappelijk bewezen dat wanneer in elke menselijke cel 23 paren chromosomen aanwezig zijn, dus 46 in het geheel, er in elke cel van de mongoolse kinderen 47 chromosomen voorkomen en het 21e paar door 3 chromosomen vervangen is. Daaraan is het mongolisme te wijten. Welke de oorzaken of de aanleiding van die toestand zijn heeft de wetenschap tot nog toe niet kunnen achterhalen en spreekster voorspelde een Nobelprijs aan de geleerde die de herkomst van deze 47e chromosoom in de menselijke cel zou kunnen verklaren.

Zij onderzocht dan welke de mogelijkheden zijn die nog aan gehandicapte kinderen overblijven en deze zijn voorzeker menigvuldig. Al kunnen zij niet als volmaakt gezonde kinderen in volle intensiteit van het leven genieten, toch blijft hun een hele wereld waarin zij, al is het in meer gematigd tempo, op intense wijze gelukkig kunnen zijn.

De uiteenzetting van de spreekster werd toegelicht door middel van menigvuldige voorbeelden en het was aan- doenlijk wanneer de voordrachtgeefster op een voorbeeld wees uit haar eigen familie.

Zij legde er vooral de nadruk op dat het in hoofdzaak vereist is dat men aan de gehandicapten geen afzonderlijke behandeling zou opleggen, dat men ze normaal zou inschakelen in het gewone leven en ze daarin een bescheiden rol zou laten spelen. Dit is voorzeker de meest voortreffelijke behandelingswijze die ten opzichte van de gehandicapten dient toegepast te worden.

Het dankbaar publiek begroette deze merkwaardige spreekbeurt met een werkelijke ovatie.

Na de voordracht werd er door de Kredietbank een prachtige receptie aangeboden waar de vele aanwezigen nog gedurende geruime tijd de gelegenheid hadden van gedachten te wisselen over het passionante onderwerp dat door de spreekster behandeld werd.

R.V.

Proces Oscar Wilde.

Onderhavig bericht geldt, overeenkomstig de gebruiken van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen, als

uitnodiging aan de heren magistraten, advocaten en leden van Vlaamse verenigingen, hun familieleden en kennissen, en zal hen als dusdanig worden toegezeonden.

(egt.) De secretarissen

Bevel

Wij, het bestuur van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen, dienstdoende in het gerechtelijk jaar 1972-'73, de vorige besturen en gewezen voorzitters allen wettig belet zijnde (art. 201 der wet van 18 juni 1969) ;

Gezien de rechtsvordering van de heer Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Brussel, afdeling Antwerpen, van 11 januari 1973, tegen de heer Oscar, Fingal, O'Flahertie, Wills Wilde, zijnde een persoon van het mannelijk geslacht, zich plichtig gemaakt hebbende aan daden van grove onwettigheid met andere personen van het mannelijk geslacht in strijd met de wet, die zulke handelingen voorziet en beteugelt, aldus een aanslag plegend op de orde in het Rijk ;

Gezien de artikelen 114 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek, de artikelen 11, 12, 13, 16, 19, 24, 31 tot 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935 ;

Stellen vast op vrijdag 27 april 1973, te 20.15 u. 's avonds, de opening van de tweede zitting van het Hof van Assisen van de provincie Antwerpen, op de gewone plaats van haar zittingen, zijnde het gerechtsgebouw, Britselei, Antwerpen, zaal 2 ;

Stellen eveneens vast op dezelfde dag en uur, de opening der debatten in zake :

Oscar, Fingal, O'Flahertie, Wills Wilde
auteur

Zaak verzonden voor het gezegde Hof van Assisen bij arrest van de Kamer in inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Brussel, afdeling Antwerpen, van 11 december 1972 ;

Gedaan te Antwerpen, ten gerechtschove, op 29 maart '73.
(get.) Het Bestuur,

Collin, Verrijken, Hendrickx,
Erdman, Deprez, Van Mieghem,
Erdman, De Pauw.

MEDEDELINGEN

Universiteit Antwerpen.
Universitaire Instelling Antwerpen.

Vacantverklaring academisch personeel.

Departement Rechten.

1. Onderwijzend personeel: betrekkingen van onderwijzend personeelslid met speciale bevoegdheid in het Internationaal privaatrecht en/of in het familiaal vermogensrecht (partim erfrecht, schenkingen, en testamenten).

2. 1. Wetenschappelijk personeel: licentiaten of doctors in de rechten met speciale bevoegdheid of interesse in één of meer van volgende vakken: staatsrecht; gerechtelijk privaatrecht en bewijsrecht; inleiding tot de rechtsvergelijking; administratief recht; familiaal vermogensrecht; zekerheden; handels-, economisch en financieel recht; vennootschappen, verenigingen en stichtingen; internationaal privaatrecht; fiscaal recht; arbeidsrecht en sociaal zekerheidsrecht.

2. 2. Voor de functies van wetenschappelijk personeel mogen de studenten, die op het punt staat het vereiste diploma te behalen, eveneens solliciteren.

3. De leden van het wetenschappelijk personeel worden toegewezen aan het departement, niet aan personen. Zij worden persoonlijke medewerkers van de onderwijzenden

enkel voor de leeropdracht die dezen ontvingen.

4. De aandacht van de sollicitanten voor de graad van assistent in het wetenschappelijk personeelskader wordt erop gevestigd dat de assistent wordt beschouwd als iemand die de gelegenheid wordt geboden wetenschappelijk werk te verrichten met het oog op het verwerven van een doctoraatsdiploma of het ondernemen van studies van de derde cyclus. Er wordt hem een volledige betrekking aangeboden, doch van hem wordt verwacht dat hij een belangrijk gedeelte van zijn arbeidstijd (maximum de helft) besteedt aan opleiding en begeleiding van studenten.

5. Datum van indiensttreding: 1 oktober 1973.

6. Om zich kandidaat te stellen wordt men verzocht gebruik te maken van de daartoe bestemde formulieren en deze aangetekend over te maken vóór 23 mei 1973 aan de Universitaire Instelling Antwerpen, Directie Personeel - Administratie, Universiteitsplein 1, 2610 Wilrijk.

Bedoelde formulieren kan men aanvragen bij deze directie.

Internationale Unie van Magistraten.

Belgische Afdeling.

Op zaterdag 5 mei a.s. belegt de Belgische Afdeling van de Internationale Unie van Magistraten een vergadering waarop de heer G.J. Wiarda, President van de Hoge Raad der Nederlanden, een voordracht zal houden over: « De Rechter tegenover vage Rechtsnormen ».

Deze voordracht gaat door te 17 u., in het Justitiepaleis te Brussel, in de plechtige zittingszaal van het Hof van Cassatie.

Alle magistraten en leden van de Balie zijn welkom.

Belgische Vereniging van Hypothecaire Ondernemingen.

Colloquium over procedure van uitvoerend beslag op onroerend goed.

De Belgische Vereniging van Hypothecaire Ondernemingen richt op dinsdag 8 mei a.s., te 9 u. 45, in de zaal van het Karreveldkasteel, Hoeselaan, 1080 Brussel, een colloquium in betreffende de « Procedure van uitvoerend beslag op onroerend goed », waarvan hiernavolgend het programma :

9 u. 45 : Welkomtoespraak van de heer A. Tyteca, voorzitter van de Belgische Vereniging van Hypothecaire Ondernemingen. — Aanvang van de werkzaamheden in aanwezigheid van de heer koninklijke commissaris E. Krings.

13 u. : Aperitief en lunch.

15 u. : Hervatting van de werkzaamheden.

17 u. : Voorlegging van de besluiten.

De uitnodiging die verzonden werd voor het deelnemen aan dit colloquium bevat de hiernavolgende tekst :

« De hypothecaire schuldeiser hecht een uitzonderlijk belang aan de procedure van uitvoerend beslag op onroerend goed. Hij wenst beroep te kunnen doen op soepele, snelle, goedkope en doeltreffende uitvoeringsmiddelen, zonder hiermede de belangen van de schuldenaar, gerechtigd om op bepaalde waarborgen aanspraak te maken, in het gedrang te brengen.

Op initiatief van de Belgische Vereniging van Hypothecaire Ondernemingen werd, kort na de inwerkingtreding van het Gerechtelijk Wetboek, een eerste colloquium in aanwezigheid van de heer Koninklijke commissaris E. Krings gehouden.

Thans komt het als wenselijk voor de ter zake uitge-

brachte rechtspraak uit te diepen, de nog bestaande moeilijkheden te omschrijven en bepaalde verbeteringen voor te stellen.

Zulks maakt het voorwerp uit van dit tweede colloquium, dat in aanwezigheid van de koninklijke commissaris en met de medewerking van vertegenwoordigers van het notariaat, van de balie en van de openbare en particuliere sector van het hypothecair krediet zal plaats hebben.

Credoc.

Hernieuwing van de Raad van Beheer en van het Bureau.

Overeenkomstig de statuten heeft de algemene vergadering van Credoc v.z.w., tot beheerders benoemd de heren advocaten en notarissen :

Geert Baert, advocaat te Gent ; Claude Brasseur, notaris te Gedinne ; Charles Dael, notaris te Ledeberg ; William De Becker, advocaat te Brugge ; Hervé de Borman, notaris te Ougrée ; Luc Dehouck, notaris te Oostende ; Jacques de Suray, advocaat te Brussel ; Alfred Franssen, advocaat te Tongeren ; Baudouin Hage, notaris te Hasselt ; Edouard Houtart, advocaat te Brussel ; Fernand Landrain, advocaat te Seraing ; Henry Lebeau, advocaat te Charleroi ; Yves Leleu, notaris te Saint-Hubert ; Jean-Pierre Schuermans, advocaat te Brussel ; Luc Schuermans, advocaat te Turnhout ; Charles Sluyts, notaris te Antwerpen ; Jacques Snyers, notaris te Kortesseem ; Guy van der Beek, notaris te Brussel ; André Wallemacq, notaris te Brussel.

Tot leden van het bureau werden verkozen :

Voorzitter : Mr. Geert Baert, advocaat te Gent ; vice-voorzitters : Mr. Fernand Landrain, advocaat te Luik, Mr. Guy van der Beek, notaris te Brussel ; secretaris-generaal : Mr. André Chevallier, advocaat te Doornik ; penningmeester : Mr. Luc Dehouck, notaris te Oostende.

In naam van het vernieuwd bureau dankte de voorzitter, Mr. Geert Baert, de uittreedende voorzitter, Mr. Charles Dael, voor de trouwe toewijding waarmede hij zijn taak heeft vervuld. Onder zijn voorzitterschap werd Credoc verder uitgebouwd tot een onmisbaar werkinstrument voor alle rechtsbeoefenaars.

De nieuwe voorzitter drukte de wens uit dat Credoc naast de verwerking van rechtsleer en rechtspraak, weldra de gehele Belgische wetgeving in de computer zal kunnen brengen. Hij wees erop dat het welslagen van deze onderneming afhangt van de blijvende wil tot samenwerking tussen balie en notariaat. De aarzeling bij sommige balies heeft de werkzaamheden vertraagd, doch alles laat verwachten dat de balies hun verbintenissen verder zullen nakomen.

Vertrouwend in de toekomst van Credoc als modern werkmiddel ten dienste van alle rechtspractici, deed de nieuwe voorzitter een oproep tot verdere medewerking aan dit gemeenschappelijk werk van de Belgische juristen.

TIJDSCHRIFTEN

Verzameling der arresten van de Raad van State, jaargang 1972 - juni-september.

Rechtspraak.

Jura Falconis, jaargang 1973 - nr. 3.

Reese Willis L.A., From the old restatement of conflict of laws tot the new. — Theunis J., Zedenschennende publicaties en vrijheid van drukpers. — De Busschere C., Postgraduate leergang, economisch en financieel recht (Gent, 1972). — Van Dyck R., Het notariaat en het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiekrecht,
jaargang 1973 - nr. 1.

J. Ligot, De administratieve sanctie naar Belgisch recht. — Prof. J. In 't Veld, Ruimtelijke ordening in België en Nederland - de tenuitvoerlegging van de plannen. — J. Suetens, De afdeling wetgeving van de Raad van State en de Grondwet - Artikelen 25bis, 110 en 112 der Grondwet. — Mr. L. Prakke, Jaarlijkse kronieken in het Rechtsgeleerd Magazijn Themis. — Dr. G. De Cuyper, Rustoorden voor bejaarden. — M. Mortelmans, De commissie bij de gemeenteraad. — Dr. G. De Cuyper, Gemeenschappelijke sociale dienst ten behoeve van het personeel van de gemeenten, de openbare instellingen die er van afhangen en de verenigingen van gemeenten. — Oprichting. — F. Beirnaert, Gemeentekroniek. — Rechtspraak. — Boekbesprekingen.

De Gemeente, jaargang 1973 - nr. 3.

Van de redactie. — In en rond de vereniging. — Een gesprek met de heer W. Calewaert, minister van Nationale Opvoeding. — Statuten van de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten. — Een nieuw initiatief op sociaal gebied. — Ereloonbarema van de stedenbouwkundigen belast met het opmaken van de gemeentelijke plannen van aanleg. — Ir. W. Verstraete en Ir. J.P. Voets, Verwerken van huisvuil: verbranden, composteren of een compromis? — M. Daenens, Dossievorming als element van beheer in de lokale sector. — Actualiteit. — Raadplegingen. — Wetgeving-rechtspraak (met commentaar). — J. Verhasselt, Verzorg uw taal! — Kroniek «Openbare Onderstand».

Bulletin van de Europese Gemeenschappen, jaargang 1972 - nr. 11.

Eerste deel: documenten, feiten en studies. — Tweede deel: Gemeenschapsactiviteiten in november 1972. — Derde deel: mededelingen, bronnen en referenties.

De Verzekeringswereld, jaargang 1973 - nr. 3.

Dr. Jur. J. Vandeursen, Afsgeleeten banden. Zware fout? — Dr. Jur. J. Van de Rijck, Rechtspraak - Sociaal Statuut van de Zelfstandige Arbeiders - Begrip ondergeschiktheid - Arbeidsovereenkomst. — W. Beersaerts, Het sociaal statuut der zelfstandigen. — Lic. H. De Graef, Verzekering tegen diefstal - Het schadegeval. — E.J. Reynders, Londens bezoek. — Lic. H. De Graef, Levensverzekering - Het beheer van de goederen onder een stelsel van gemeenschap. — Nieuws van de maatschappijen. — J. Stasseyns, Over aanhangwagens is er heel wat te weten. — Dr. Jur. J. Vandeursen, Rechtspraak. — De mededelingsplicht van de verzekerde. — De gevolgen van de nietigheid.

Nederlands Juristenblad, jaargang 1973 - nr. 13.

Mr. P.J. Baauw, Voorwaarden vóór voorarrest. — Prof. mr. J.C.M. Leyten, Heeft de Hoge Raad de lust tot staken aangewakkerd? — A.J. Moolenaar, Is gedwongen abortus mogelijk? — Mr. J.A. Schuering, Bijstandsverhaal en nihilbeding, ex-art. 158 B.W. — Rechtspraak.

nr. 14.

Mr. H. Beekman, Ongeschreven staatsrecht en kamerontbinding. — Mr. G.E. Langemeijer, Troost voor slachtoffers van geweldsmisdrijven. — Mr. Jeanne M. van der Maas, Toetsingsrecht Belemmeringwet privaatrecht — Mr. E.S.L.F. de Hartogh, De wapenwetgeving. — Mr. Ed. Emmering, De W.A. en het buitenland. — Mr. P. Boeles, Voorlopige hechtenis. — Bureau voorlichting schadeverzekering. — Voorlichting aan verkeersslachtoffers. — Bureau voorlichting Ministerie van Justitie, Publikatieplicht Besloten Vennootschappen. — Rechtspraak.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie,
jaargang 1973 - nr. 5212.

Prof. mr. H.C.F. Schoordijk, Herstel en verbetering van

zaken in opdracht van een niet-eigenaar naar het Gewijzigd Ontwerp, Derde Boek, Nieuw B.W. en naar huidige recht (II, slot). — Tijdschriften. — Berichten en mededelingen.

Advocatenblad, jaargang 1973 - nr. 4.

Mr. C.R.O. Wijckerheld Bisdorn, In memoriam Mr. A.F. Visser van IJzendoorn. — Handleiding bij dit nummer. — Dr. mr. C.H.M. Schuyt, Waarom is het paard op hol geslagen? De vooronderstellingen van het onderzoek. — Groninger rechtswinkel. — «Morrelen aan de marge», Utrechtse werkgroep wetwinkels. — Mr. B.A. Wille Azn., Selecteren, distribueren en financieren. — Mr. F. Baron van der Feltz, De honorering van rechtsbijstand in toegevoegde zaken. — Mr. W.F.C. Stevens, Twee vragen over volksverzekering. — Mej. Mr. E. Stork, De consument van rechts(bijstand). — Mevr. Mr. E. de Vries Robb-van Tricht, Suggestie voor een nieuwe opzet. — Mr. H. Schootstra, Kosteloze rechtsbijstand in strafzaken. — Mr. J.A. Schuering, Een lekenoordeel. — Mr. J.H. Smeets, Vrije advocatenkeuze bij kosteloze rechtsbijstand. — Mr. W.G.A. Kousemaker, Het landelijk apparaat. — Mr. H. Kuiper, Schadefonds geweldsmisdrijven. — Jhr. Mr. A.R.Ph. Boddaert, Naschrift. — Mej. Mr. A.E.M. Monté, Wetgevingsinformatie. — Mededelingen. — Nieuwe uitgaven. Varium. — Personalía.

Data Juridica, jaargang 1973 - nr. 3.

Algemeen. — Belastingrecht. — Bestuursrecht. — Burgerlijk procesrecht. — Burgerlijk recht. — Economisch recht. — Europees recht. — Handelsrecht. — Internationaal recht. — Sociaal recht. — Staatsrecht. — Strafrecht/Strafprocesrecht.

Journal des Tribunaux, jaargang 1973 - nr. 4822.

Jacqueline Linsmeau et Jacques Van Gelder, La nouvelle loi sur l'arbitrage volontaire. — Jurisprudence. — Chronique judiciaire.

nr. 4823.

Martha Weser, La convention communautaire sur la compétence judiciaire et l'exécution des décisions réalise-t-elle la libre circulation des jugements dans le Marché Commun? — Jurisprudence. — Chronique judiciaire.

Revue du Notariat belge, jaargang 1973 - nr. februari.

Ludovic Du Faux, Régime fiscal de la réalisation d'immeubles d'un société commerciale avant et après mise en liquidation. Impôts directs. — J. Canivet, Adoption - Droit italien. Un enfant italien, abandonné par ses parents peut-il bénéficier, en Belgique, d'une filiation adoptive? — Législation. — Revue de la jurisprudence belge. — Revue de la jurisprudence étrangère. — Prix triennal du notariat anversoïse. — Bibliographie. — Tableau recapitulatif indiquant les interdictions, nominations de conseils judiciaires et mainlevées. — Curiosa. — Notariat. — Renseignements divers.

Recueil général de l'Enregistrement et du Notariat, jaargang 1973 - nr. 21673 à 21676.

Le budget 1973. — Protection des eaux de surface contre la pollution. — Protection des eaux souterraines. — Loi.

Mouvement communal, jaargang 1973 - nr. 3.

Editorial. — La vie de l'Union. — Statuts de l'Union des villes et communes belges. — Une innovation en matière sociale: «le service social collectif des communes». — Barème d'honoraires des urbanistes-conseils chargés de l'élaboration des plans communaux d'aménagement. — J.J. Joset, L'informatique au service du citoyen (deuxième partie). — G. Christophe, Libres propos: Quelques réflexions sur l'environnement. — Actualités. — Pratique administrative. — Législation-jurisprudence (annotées). — Chronique «Assistance publique».